ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5061 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 26/9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՐԷՃԷՊ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5061

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Վիլհէլմ Հիւկոյի մահէն ետք ուրիշ ոչ մէկ Ֆրանսացիի մահը այնպէս դղրդած էր աշխարհը, որչափ Զոլայի մահը: Եւ սակայն բնապաշտական դպրոցին մեծ վիպագիրը քաղաքային կամ դիմադրական մեծ պաշտօնատար եղած չէր: Դրամական հարստութեամբ ալ հռչակ չէր հանած, ոչ ալ Քարնէկիի նման առատաձեռնութիւններով համբաւ շինած, այլ լոկ իր գրիչն էր որ շինեց իր տիեզերական հռչակը: Բսել է լոկ նիւթական ոյժը չէ որ կ'իլխէ մարդկային ընկերութեան վրայ, այլ նաեւ բարոյական, իրական ոյժը, որ ի յայտ կու գայ գրչի մը ծայրով, երբ այդ գրիչը Զոլայի մը ձեռքին մէջ է:

Այս տեսակէտն է որ աւելի ուշադրաւ ու նշանակալից է քան այն երկարներգականները, դրուատականները կամ պարսաւները ու քննադատականները, որոնք հաղարերորդ անգամ ըլլալով կրկնուեցան դարձեալ բնապաշտ մեծ վիպագրին անուան շուրջը, իր յանկարծական մահուան ներկայ առիթովը:

Քաղաքական կարեւոր դէպքերու բացակայութեան արդի ժամանակամիջոցին մէջ եթէ համաշխարհային մամուլը բաւական յուզիչ նիւթ մը ունեցաւ Զոլայի մահովը, գրականութեան յաղթանակին այս չքեղ հանդիսակատարութիւնն ալ իր մասնաւոր նշանակութիւնն ունեցաւ, ինչ որ կ'արժէր շեշտել իբր մխիթարութիւն այն մեծ կորուստին՝ զոր կրեց մտաւորական աշխարհը այնպիսի նշանաւոր գրողի մը անակնկալ անհետացումովը, մարդկային գործունէութեան ասպարէզէն:

* * Իսկ երբ դառնանք քաղաքական աշխարհի իրողութեանց, նշանաւոր ոչինչ կը գտնենք, բայց թէ պոէր զօրավարներու չարժմանց վերաբերեալ լուրեր ու տեղեկութիւններ, որոնք առ ի չգոյէ աւելի կարեւոր նիւթերու, բաւականէն աւելի ճարակ կ'ընծայեն հեռագրական գործակալութեանց ու եւրոպական մամուլին առհասարակ: Բայց ապահովապէս պէտք է դիտնալ թէ ոչ անոնց ուղեւորութիւնները ու բանախօսութիւնները միջազգային կամ քաղաքական կարեւորութիւն մը ունին եւ ոչ ալ Գերմանիոյ կայսր կողմէ ընդունուիլ կամ չընդունուիլը: Չի, երկու պարագային մէջ ալ բնաւ ո՛եւ է փոփոխութիւն չպիտի կրէ իրենց հայրենակիցներուն վիճակը հարաւային Ափրիկէի մէջ, որուն գոյութեան խնդիրը իր վերջնական լուծումը ստացաւ, լմնցաւ: Տէվէթ, Պոթա եւ Տըլարի կ'ուզեն Վիրէնէլմ Բ. կայսր ներկայանան եւ իրենց ցաւը յայտնեն, կ'ուզեն Ռուսիոյ Զարին առնչուիլ եւլեն եւ Անգլիացւոց անդիմութիւնները պատմեն, բան մը չպիտի շահին, բան մըն ալ չպիտի կորսնցնեն սակայն, զի Անգլիացիները անոնց այդ ընթացքին փոխարէն վրէժխնդրական միջոցի չպիտի դիմեն իրենց ազգակիցներուն նը-կատմամբ, այլ կը շարունակեն անխռով ու անտարբեր ընել այն ամէն բարենորոգումները, զորս որոշած էին գործադրել Թրանսվալի եւ Օրանժի նորատաց գաղթականութեանց մէջ: Միայն թէ մոռնալու չէ որ ո՛չ Վիրէնէլմ Բ. եւ ո՛չ Նիքոլա Բ. յօժարեցան ընդունիլ Պ. Քրիւկէրը, մինչ տակաւին իրենց անկախութիւնը չէին կորսնցուցած պոէր հանրապետութիւնները. հետեւաբար բնաւ հաւանական չէ որ ընդունին հիմա զօրք ու բանակ չունեցող զօրավարները, որոնք չենք գիտեր թէ ի՞նչ պիտի հասկնան, եթէ երբեք արժանանան կայսերական այդ կրկին ընդունելութեանց:

* * Բայց եթէ Եւրոպա կատարեալ խաղաղութեան մէջէ թէ՛ դիւանագիտորէն եւ թէ ռազմագիտօրէն, Ամերիկա այնպէս չէ սակայն: Անուշա՞ հասկցուեցաւ թէ կեդրոնական եւ հարաւային Ամերիկայի վրայ է խօսքերնիս, ուր Բոլոմպիա, Վէնեցուէլա եւ Հայիթի ներքին պատերազմներ ունին: Մ. Նահանգաց մէջ կը խորհուի եղեր անտարբեր չկենալ ու անոնց առաջքն առնելու միջոցներուն վերայ խորհիլ: Մինչ անոնք այդ բաներուն վերայ խորհելու մէջ են, պատերազմիկ կողմերը իրենց չհատակութիւնները կը շարունակեն: Բայց ընդհակառակը, Բոլոմպիոյ մէջ ալ ազատականները աւելի յաղող են, եւ հաւանական է թէ պահպանողականները տեղի տան: Միացեալ Նահանգները միւս կողմէ բոլորովին անտարբեր կեցած չունին, զի Բանամայի պարանոցի առեւտրական երթեւեկութիւնը, այսինքն երկաթուղիի ազատ անցուդարձը, ապահոված են կատարելապէս՝ Ջոկատ մը զօրք հանելով Բոլոմ, որ պարանոցի վրայի կարեւորագոյն քաղաքն է: Դուցէ ստիպուին այդպիսի բան մըն ալ Հայիթիի մէջ ընել, ուր փոխանակ երկուքի, երեք կուսակցութիւններ իրարու դէմ կը պատռեն Հայիթիի համար, որ 28,700 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն եւ 960,000 բնակիչ միայն ունի: Գոնէ մեծ բան մը արժէր այն որուն համար կը կռուին:

Այս բաները տեսնելով՝ մարդ կը փորձուի մտածելու թէ մեթէ լաւ չըլլար որ Մ. Նահանգները գրաւեն ամրողջովին եւ իրենց մեծ հանրապետութեանը կցեն ոչ միայն Անթիլեանց անկախ կղզիները, ոչ միայն կեդրոնական Ամերիկայի հինգ փոքրիկ հանրապետութիւնները, որոնք ամրողջը մէկէն հաղիւ 443,170 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն եւ 3 միլիոն 300 հազար բնակիչ ունին, այլ եւ հարաւային Ամերիկայի գէթ հիւսիսային երկու հանրապետութիւնները, այն է Վէնեցուէլա եւ Բոլոմպիա, որոնք գրէթէ միշտ յուզեալ վիճակ մը ունին եւ որոնց երկուքին քնակիչներուն թիւն է միայն 5,764,000, ինչ որ լոկ Նիւ-Եորք Նահանգի բնակիչներէն անգամ պակաս է: Բայց ամէն հաւանականութիւն կայ թէ օր մը այդպէս պիտի ըլլայ:

Մ. ԳԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ Տ. ԹՈՐՈՍ ՋՈՒՂԱՅԵՑԻՒՆ

Բիւզանդիոնի թիւ 1810 թերթին մէջ Տ. Թորոս քահանայ Ս. Հայրապետին գրած մէկ ընդարձակ նամակին պատճէնը հրատարակութեան տուած էր: Մեր շնորհունակ քահանային այդ գրութիւնը կարդացողը պիտի ըսէ. «Մեղմ քահանայ, ինչե՞ր քաչեր է մարդը. դատարանի չդիմէր ի՞նչ ընէր եւայլն.»

Մենք կ'ուզէինք որ այդ քահանան նուազ անպատուութեամբ հոսկէ դուրս ելլէ, սակայն հակառակ մեր փափաքին, կերեւի թէ իրեն համար հաճելի է լրագիրներուն մէջ հրապարակուիլը: Ուստի այս անգամ կարդալով վերոյիշեալ գրութիւնը, կը ստիպուինք յայտարարել, թէ Տ. Թորոս քահանայ բացարձակապէս խեղաթիւրած է իրողութիւնը. իր միակ յանցանքը կը նկատէ առանց հոգաբարձութեան հրամանին, Լոնտոն Ս. Հաղորդութեան գացած ըլլալը: Բնաւ բան մը չըսեր սկիզբէն ժողովրդեան հետ ունեցած անքաղաքավար վարմունքին համար, ինչ որ իր կոչումէն պահանջուած գլխաւոր յատկութիւն մըն էր: Բնա՞ւ չըսեր թէ եկեղեցիին մէջ սաստով եւ մինչեւ իսկ ծեծի սպառնալիքով վարուած է ոմանց հետ, նոյն իսկ արարողութեանց միջոցին եւ անհաշտ պատարագած է: Բնաւ չըսեր թէ ինքը երբեք հոգ տարած չէ բարեկարգութեան այն եկեղեցիին, որ չնորհած է իրեն հանգիստ ընակարան՝ ամէն կան կարասիներով եւ գլխաւոր պէտքերով, ածուխով, ջրով, կազով, բանջարեղէնի պարտէզով, ծաղկանոցով ու երգէռնով. այս ամենուն հետ տարեկան 180 անգլիական ոսկի ալ կը ստանար, բաց ի արտաքին եկամուտներէ: Բնա՞ւ չըսեր թէ քաղաքիս հայ մանկտիին կրթութեան անփոյթ գտնուած է: Բնա՞ւ չըսեր թէ երբեք հոգ տարած չէ աղքատութեան, նախամեծար համարելով գուրգուրալ իր չանն ու կատուին վրայ: Վերջապէս բնաւ չըսեր թէ ինքը անուշգական արծաթասէր մըն է այսքը, եւ հակառակ քանի տարիներէ ի վեր իր չանած դրամին, կուլայ թէ ստակ չունի: Տ. Թորոս դատավարութեան համար պատրաստած ամօթալի միջոցներուն վրայ ամենեւին բառ մը անգամ չըսեր, օրինակ. բանի ուժով պատարագելու համար ձեռք առած միջոցներուն վրայ խօսք չուներ: Ու երբ հոգաբարձութիւնը եկեղեցիին դուռը կը փակէ այն օրը խոհեմութեան համար, Տ. Թորոս իր փաստաբանին կը դիմէ զրպարտութիւններ յերիւրելով հոգաբարձութեան մասին: Այս եւ ասոնց նման չատ մը իրողութեանց վրայ Տ. Թորոս զաքարիական լռութիւն կը պահէ:

Տ. Թորոս բացարձակապէս կը ստէ իր գրութեան մէջ, երբ կ'ըսէ մեր Առաջնորդ Սրբազանին համար թէ երդմնագիր մը ստորագրած է «Եւ Դէորդ Իւթիւճեան» ակնարկութեամբ, որով իբր թէ Տ. Դէորդ եպիսկոպոս հանդիսապէս ժխտած է եղեր Ս. Հայրապետի իրաւասութեանը, մինչդեռ ստոյգը սա է թէ Տ. Դէորդ եպիսկոպոս առանց երդում ընելու, յայտարարած է թէ Մանչէսթրի Հայերը միչտ իրենց վերապահած են իրենց քահանան ընտրելու եւ ի հարկէ հրաժարեցնելու իրաւունքը:

Նորագոյն ապացոյց մըն ալ իր ստելուն. վերջին անգամ Առաջնորդ Սրբազանին կը յանձնէ իր ստորագրութեամբ յայտագիր մը թէ մինչեւ օգոստոսի վերջը պիտի թողու Առաջնորդարանը եւ պիտի մեկնի. միեւնոյն ժամանակ ալ հոգաբարձութեան իր փաստաբանին միջոցաւ կ'իմացնէ իր վերջին դիտաւորութիւնը ու որոշումը, սակայն երբ որոշեալ ժամանակը եկաւ, իր խոստումը յարգելով առնէն չելաւ: Ս. Հայրապետը ղրկեց հեռագիր մը, ինչպէս նաեւ մեկնելու համար յորդորանաց գիր մը Տ. Թորոսի, որ դարձեալ հնազանդութիւն ցոյց չտուաւ. Հոգաբարձութեան տոգած նամակներուն փախուստի միջոցներով կը պատասխանէր միչտ, առանց յիշելու տունը թողելու մասին իր յայտնած վերջնական դիտաւորութիւնը: Տեղւոյս գաղթականութիւնը, անցեալ սեպտեմբեր 6ի գումարուած ժողովին մէջ Տ. Թորոսի խաղերուն տհաճութեամբ վերահասու ըլլալով՝ նախ եւ առաւ նախապէս որոշած 50 ոսկի նուէրը եւ ապա պաշտօն տուաւ Հոգաբարձութեան, որպէս զի եթէ յամառի մնալ, այն ատենդատարանի դիմեն: Կը յաւելի ըսելու որ մեր կարծեցեալ աստուածաբանը այս անգամ ալ իր գրաւոր խոստումը չյարգեց: Հոգաբարձութեան համբերութեան չափը սպառելով ուրեմն վերջ տալ այս անկերպարան վիճակին, տեղւոյն դատարանէն վճիռ մը ձեռք ձգեց իր փաստաբանին միջոցաւ. այս անգամ Տ. Թորոս ալ միջոց չունէր նորանոր խաղեր նիւթելու: Վերջապէս համակերպեցաւ դատարանին տուած վճիռին, տունէն հեռանալով անցեալ սեպտեմբեր 27ին, երբ դատարանին տուած պայմանաժամը կը լրանար:

Ինչպէս կը տեսնեն Արեւելքի ընթերցողները, Տ. Թորոսի հրատարակուած գրութիւնը բացէ ի բաց փարիսեցիական դարձուածքներու խառնուրդ մը ըլլալէն դատ՝ ըսել կ'ուզէր. «Եթէ Ս. Հայրապետին միջամտութիւնը չըլլար, ձեզի կը հասկցնէի:»

Ասոր համար ամենամեծ հաճոյք եւ անբացատրելի ուրախութիւն մը պիտի ըլլար իր ժողովուրդին հետ դէմ յանդիման դատաւարութիւն մը անգլիական դատարանի առջեւ. փափաքը փորը մընաց եւ հիմա սատակէս զղջացած է թէ ինչո՞ւ հնազանդեցաւ հայրապետական հրամանին, ինչո՞ւ մտիկ ըրաւ Առաջնորդին յորդորներուն, ինչո՞ւ, ինչո՞ւ:

Ահա այսպիսի մէկն է Զուլայեցի կարծեցեալ աստուածաբանը:

Մանչէսթր, 2 հոկտ. ԱՐԹՈՅ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԳԱԶԱՊԻՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Գազպէնը (կամ գազպինը, Բղիի լեզուով) գաւառներու մէջ նիւթապէս օ՛րքան ծանօթ ու գործածական, գիտական տեսակէտով նո՛յնքան անծանօթ կը թուի ըլլալ: Այս համոզումը ունեցանք, կարդալով երկու յօդուածներ, Աբեւելքի եւ Բիւզանդիոնի մէջ, կ. Ալլահվէրտի (*) եւ Տ. Զ.ի կողմէն գրուած, որոնք պատասխանելով Տիարպէքիրցի հեռագրքիրի մը հարցումին՝ զանազան կարծիքներ կը կը յայտնեն գազպէնի մասին: Թողլով երկրորդական պարագաները, առ այժմ մեր նպատակն է հերքել երկու պալ ենթադրութիւններ, որոնք մէջտեղ բերուած էին այդ միւնոյն գրուածքներով: Ինչպէս զարմանքով կարդացինք, յարգելի յօդուածագիրները կը կարծեն թէ

1.— Գազպէնը բոյսերու վրայ կը գոյանայ՝ անասնիկներու, միջատներու խայթման հետեւանքով կամ մարդիկ կը վիրաւորեն ծառը, կեղեւէն այդ հիւթը ստանալու համար:

2.— Թէ՝ գազպէն կը տեսնուի նաեւ զանազան բոյսերու վրայ, բսենաձեւ արտարուսի հերեւոյթով, երաշտ ամաներ ու ամեն:

Առաջին ենթադրութիւնը, կ'երեւի թէ պարզ թիւրիմացութեան մը արդիւնք է, ինչ որ չեմ կարծեր թէ՝ ներելի ըլլայ գիտական յօդուածի մը մէջ մանաւանդ, Յարդելի յօդուածագիրներէն մէկը, (Տ. Զ.) գազպէն անուանին տակ խմբած է բուսային կարգ մը արատաթորմներ, որոնք գազպէնէն այնքան կը տարբերին՝ օրքան սեւը՝ ճերմակէն: Իր յիշածներէն են սալորի, ծիրանի եւ ուրիշ խէժերը, ուռենիի տերեւներուն մածուցիկ հիւթը եւ բուսային բազմաթիւ հիւթեր, որոնք մեր մէջ չեն գործածուիր երբե՛ք, եւ անոնցմէ իւրաքանչիւրն իր զատ անունն ունի: Ամենայնմ ոմանք ծառի կեղեւին վիրաւորուելովը առաջ կուգան, ուրիշներ առանց արտաքին պատճառի մը կը թորին, ինչպէս ուռենիի հիւթը, կան չատեր ալ որոնք բուսային խաչոյներ են պարզապէս, օր. թմբիի ծաղիկը (օխլամոր չիչէյի) եւ իր նմանները, զորս թէյի ճեւով կ'ուխեն եւ հաղի, հարբուխի իբրեւ նախնական դարման կը գործածեն: Տ. Զ. որ արդէն չատ վարանոտ ու ենթադրական ձեւ մը տուած է իր ամբողջ դրուածքին, զարմանալի քմահաճոյքով մը՝ «քրտնաձեւ արատաթորում» բացատրութեամբ կ'որակէ այս հիւթերուն հետ ուրիշ տեսակներ ալ ու «քրտինքներու ուժասպառող աղդեցութեան (*) ենթարկուած կը կարծէ ծառ մը, որ այդ հիւթերէն մէկը կ'արտադրէ: Այս մանրամասնութեանց վրայ ծանրանալ աւելորդ համարելով, կ'ուզենք շեշտել միանգամ ընդ միշտ թէ գազպէնը, այդ բոլորէն տարբեր նիւթ մըն է, եւ գաւառներու մէջ չատ ծանօթ ու գործածական է իբրեւ ախորժահամ անուշք մը:

Երկրորդ կարծիքը յայտնի սխալ մըն է.— Գազպէնը «քրտնաձեւ» հիւթ մը չէ՝: Գազպէնն կ'իջնէ (Ժողովրդ. բցար.) ոչ միայն ծառերու եւ բոյսերու վրայ, այլ նաեւ քարերու եւ հողերու ու նոյն իսկ բացօթեայ տրածող կենդանիներու վրայ: Գազպէն իջած օրերը, երկար ճամբորդութեան մէջ գտնուող ճամբորդին հագուստներն ալ կը ծածկուին այդ մածուցիկ ու քաղցրահամ հիւթով: Վերջապէս ամէն առարկայի վրայ գազպէն կը տեսնուի, բայց ոչ հաւասար քանակութեամբ, որովհետեւ ծծելու տրամադիր առարկաները, ինչպէս հողը, քարի փըխրուն տեսակներ, կենդանիներու մարմնոյ ու բուրդը, մարդոց հագուստները եւլն. բնականօրէն ընդունուած գազպէնին մեծ մասը կը ծծեն: Ուստի գազպէն կարելի է ստանալ ընդհանրապէս ծառերու տերեւներէն:

Մեր ըսածը հաստատելու եւ հասկնալի կերպով բացատրելու համար, ըսենք թէ ինչպէս կը հաւաքուի, ինչպէս կը պատրաստուի եւ ինչ բանի կը գործածուի գազպէնը: Բղի, ծառաչատ եւ անտառոտ տեղ մը ըլլալով, գազպէն անպակաս է հոն, ամէն ատառ: Այդ եղանակին, աղքատ ընտանիքի կիներ եւ աղջիկներ՝ ազգական այրերու ընկերակցութեամբ, խումբ խումբ կ'երթան գազպէն հաւաքելու: Զբաւորներուն համար ասի բնական բարիք մըն է եւ ապրելու միջոց, իսկ հարուստներուն համար՝ մեղրի եւ չաքարի հաւասար բան մը, աւելին իսկ, կրնանք ըսել, որովհետեւ իր մասնաւոր համով ամէն քաղցրեղէն կը գերազանցէ: Ամենէն աւելի, անստուգային ծառերու տերեւները կը ծածկուին գազպէնով. այդ ծառերը վիրաւորելով կամ անասնիկներու խայթուածքով գազպէն չի գոյանար երբե՛ք: Պարզպէն ծառերն ալ գազպէնէն զերծ չեն մնար, բայց ատոնց վրայ քիչ քանակութեամբ կը տեսնուի. թերեւս բնակութեանց մօտ եւ պղտոտ ըլլալով, մշտական չմնան, չարժման ենթակայ ըլլալնին օրէ օր կը մերկացնէ զիրենք գազպէնի պարբերական խաւերէն: Սակայն ամենէն աւելի ուշագրաւ ու չահեկան երեւոյթն է քարերու վրայ գազպէն իջնելը.— երեւոյթ մը որ մասնաւոր ուսումնասիրութեան արժանի է: Բաց ի գազպէնի թեթեւ խաւէն, չատ անգամ տեսնուած է որ այդ նիւթը կը կուտակուի ո եւ է քարի մը կամ ժայռի մը վրայ, կազմելով քանի մը քաչ ծանրութեամբ զանգուած մը: Ինչ բացատրութիւն կուտայ այս բոլորին, գիտական աշխարհը, հիմա որ որոշակի կը հակցուի թէ «մասներու խայթուածքն» ու «քրտինքները» գործ չունին այս ամէնուն մէջ:

Ժողովուրդը, որ արդէն երկնատուր բարիք մը կը սեպէ գազպէնը, եւ մասնաւոր ձեւերով ու արարողութիւններով հաւաքելու կ'երթայ, քարի վրայ կուտակուող այս վերջի տեսակը՝ նուիրական կը համարէ մասնաւորապէս: Ասոր հանդիպողը՝ խոյ մը զոհելէ ետքը միայն կրնայ վերցնել զայն: Ինքնին գազպէնի այս տեսակը չատ ազնիւ ու մաքուր ալ է արդէն, թէեւ ծառերու տերեւներէն առնուած միւնոյն հիւթն է իսկապէս, բայց որովհետեւ տերեւներուն վրայ կոչած այդ հեղուկը անկարելի է իր բնական մաքուր սպիտակութեամբը ձեռք բերել՝ թէ՛ դոյնով եւ թէ համով չատ փոփոխում կը կրէ ի հարկէ: Ծառերու վրայէն առնուած գազպէնը երկու ձեւով կը պատրաստուի.— հեղուկ եւ չոր: Հեղուկը պատրաստելու համար, տերեւները ջրով կը լուսն, ամաններու մէջ, եւ յետոյ այդ ջուրը թանձրացնելու համար, խոշոր կաթսաներու մէջ կ'եփեն: Ասի թէեւ տերեւներու փշրանքով խառն չէ, բայց եփուելէն՝ սեւցած, համը փոխած կ'ըլլայ քիչ մը: Զորը չինելու համար, պարզապէս տերեւները կը ժողվեն, կը զատեն անոնց մէջ բուսային հատ նեարդները եւ մնացածը կը չաղեն, կոյսեր ձեւացնելով: Այս վերջին տեսակը, որ չափազանց կը կարծուհայ, թէեւ չի սեւնար, բայց համն ու գոյնը կը փոխէ, խառնուած ըլլալով տեւելի փշրանքներով, որոնք կանաչորակ երանգ մը կուտան իրեն: Երկուքն ալ գործածական են իբրեւ անուշք միայն, բայց չատ յարգի է քարի վրայ կուտակուող գազպէնը, որ ամենէն աւելի համեղ է եւ պատուական:

Տ. Զ. իր յօդուածը կը վերջացնէ, եղրակացնելով թէ Փոքր Ասիոյ զանազան կողմերը տեղացող գազպէնը տեսակ մը քարագոս (*) է, գորշ գոյնով, քիչ մը չոր եւ հովէն քշուող: — Ասիկա հիմնովին կամայական կարծիք մըն է: Բարաքոսներն ալ ամենուս ծանօթ բուսային խաւեր են, բոլորովին տարբեր գազպէնէն: Բարաքոսներէն ո՛չ մէկը քաղցրահամ է. ատոնք միայն կրնան գործածուիլ հինայի տեղ՝ ձեռքերը գունաւորելու համար: —Վերը բացատրեցինք թէ գազպէնին բուն գոյնը ճերմակ է (ոչ թէ գորշ) եւ տերեւներու խառնուրդով կը կանաչնայ, թէ գազպէնը հեղուկ մըն է, որ չատ բարակ անձրեւի ձեւով կ'իջնէ՝ միակերտուր խաւով մը օծելով ամէն կողմ: Ըսենք նաեւ թէ գազպէնը հովէն չի քշուիր, հովէն քշուելով չէ որ կ'իջնէ. մանաւանդ որ, ընդհակառակը, գազպէնի օրերը՝ օդը չա՛ռ հանգարտ կ'ըլլայ, տեսակ մը աղօտ մթութիւն կը խառնուի լոյսին ու ծանր, հեղձուցիչ տաք մը կը տիրէ. հովոտ օրեր՝ գազպէն չի տեսնուիր երբեք:

Անձամբ ստուգուած այս բոլոր տեղեկութիւններով գազպէնի մասին պէտք եղած գաղափարը տալով, կ'ուզենք շեշտել բուն լուսաբանելի կէտը, որ դեռ մութի մէջ կը մնայ, հակառակ Տ. Զ.ի հեռուէն հեռու, վարանոտ կարծիքներուն ու նոյնպէս Կ. Ալլահվէրտիի յօդուածին, ուր մեսին անընդունելի ենթադրութիւններէն մէկ քանիին (—«Միջատներու խայթուածքն» կը գոյանայ գազպէնը, կ'ըսէ ինքն՝ ալ, ի մէջ այլոց) կրկնութիւնէն եւ ասը, կարծեցեալ Գազպէնի մը տարբերութիւնը կը գտնենք, որ սակայն ուրիշ բան չէ՛, եթէ ոչ manne ընդհանուր անուանով ճանչցուած խիժակերպ նիւթի մը բաղադրութեան լուծումը; Ինչպէս ինքն ալ կը յայտնէ, առանց գիտնալու թէ Տիարպէքիրցի հեռագրքիրին հարցումը ատոր չի՛ վերաբերիր երբեք, թէ անոր մատնացած գազպէնը ատ չէ՛: Ուստի հիմա որ վերի բոլոր բացատրութիւններով թիւրիմացութեան տեղի չմնար, հակցուած ըլլալով գազպէնին ի՞նչ ըլլալը, կը կրկնենք ծանօթ հարցումը, որ թէեւ հրապարակի վրայ չէր եղած ցարդ, բայց լաւական զրաղեցուցած էր դաւառացիները.— Գազպենը ինչ նիւթերով, եւ ի՞նչպէս կը գոյանայ: Ի՞նչ կ'ըսեն մեր ձեռնհասները:

Տիարպէքիր ԼԵՒՈՆ ՍՕԱՊԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳԻՐԵՐԸ

Իտալական զինուորներուն Հռոմ մտնելու տարեդարձը.— Իտալիա եւ Վատիկան.— Հռոմի քաղաքապետին հեռագիրը.— Մեծ դաս մը:

Սեպտ. 20ին երեսուն երկուերորդ տարեդարձը ատոնց մտնելուն, իտալական զինուորներուն Հռոմ մտնելուն, որով լրացուցին Իտալիոյ միութեան գործը, արդիւնք Վիքթոր Էմմանուէլի ու Քաւուրի, եւ վերջ տուին Պապերուն աշխարհական իշխանութեան: Երեսուն երկու տարի անցած է այն թուականէն ի վեր որ Իտալիա ձեռք բերաւ իր հիմնական կացութիւնը, որ հետզհետէ ամրապնդուեցաւ: Միւս կողմէ Պապութիւնն ալ չփոքրկացաւ իր չափը անցընէր դերկոմսը, պիտի կրնար իսկոյն զսպել զայն: Անպատիժ կերպով չէ որ Պրիտէլ անունը ծաղրի առարկայ կրնային ընել: Խեղճ Ռօզ տակաւին չէր գիտեր թէ ինչ էրկան մը հետ գործ ունէր:

Սակայն իր մնապարծ յամառութեան մէջ, վրիժառութիւն մը կար: Լիզի հետ ճաշելուն եւ զուարճանալուն մէջ վրիժառութեան հաճոյք մը կը զգար, խորհելով թէ անդին Ռօզ պիտի նեղանար ու վշտանար, մինչ ինք անուշադրոյր սիկառ մը կը ծխէր, մէկ թեւը անցուցած Լիզի մէջքին: Ժաքի համար ընարութեան դժուարութիւնը միայն կար: Այդ երկու դեղեցիկ գլուխներէն ո՞րը, քիչ մը յետոյ իր գեղեցիկ մազերը տարածած բարձին վրայ, իրեն պիտի երկարէր համբոյր բերնի մը կարմիր պտուղը: Ապահով էր թէ Ռօզ պիտի ներէր իրեն, եթէ ինք ուզէր: Այդ երկու կիներէն ո՞րը պէտք էր նախընտրել:

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (32)

ԲՕՂ-ՎԻՊԹՈՐ-ՄԱՐԴՈՒՄ

ՆԻՍԻ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Թ.

—Ո՞վ ըրաւ ասիկա, հարցուց Ժաք:

—Կը հարցնէ՞ք, պատասխանեց Ռօզ բարձրաձայն, իր ննջասենեակին դուռը բանալով: Ձեր սիրելի բարեկամ Պ. ու Թալէվի գործն է, որ անպատշաճ խօսակցութիւն մը ունեցաւ ինծի հետ, եւ առանց Մարիայի ներկայութեան, գռեհկութեան սահմաններն ալ պիտի անցնէր: Բայց ասիկա ձեր փոյթը չէ, քանի որ պէտք եղած յարգանքը չունիք ձեր կնոջ նկատմամբ, որուն հետ կը վարուիք իբր յետին արարած մը:

Ժաք, ի մեծ զարմացում Ռօզի, բնաւ չղայրացաւ:

—Կը հաճի՞ք ինծի ըսել թէ Պ. ու Թալէվ ի՞նչ կ'ընէր հոս:

—Հոս առաջնորդեց զիս, որովհետեւ անհանգիստ կը զգայի ինքզինքս...

—Ըսել է անոր հետ մէկտեղ հոս կը գտնուէիք, ընդմիջեց Ժաք: Կը հաճի՞ք ըսել թէ ձեզ հարբուրեց:

—Ա՜հ, այո՛, համբուրեց:

—Կը հաճի՞ք ըսել թէ անպարկեշտ հարցուփորձեր ըրաւ ձեզի:

—Այո՛, այո՛:

—Սանկ քիչ մը... ինչպէ՞ս ըսեմ, սեղմեց ձեզ:

—Այո՛, այո՛, ըսաւ Ռօզ, բոլորովին կատղած:

Ժաք դլխարկը դնելով՝ ըսաւ պարդապէս.

—Բայց իրաւունք չունիք բարկանալու չարիքի մը համար, զոր դուք հրաւիրած էք ձեր վրայ: Ցարդեցէք ինքզինքնիդ, որպէս զի ուրիշները յարգեն ձեզ: Կատարելապէս իրաւունք կու տամ Պ. ու Թալէվի: Ես անոր տեղը ըլլայի, նոյն ընթացքը պիտի բռնէի:

—Օ՜հ, ըրաւ Ռօզ հեղձամղձուկ չեչտով մը. ձեզի համար չէր արժեր որ այդ ընթացքը բռնէի անոր նկատմամբ:

—Ի՞նչ ըրիք որ:

—Եղունդներովս ճանկռտեցի անոր դէմքը:

—Շա՛տ լաւ. կեցցէ՛ս: Բայց չատ խիստ վարուեր էք այդ խեղճ տղուն հետ... ի՞նչ հարկ նախ քաշկռտել եւ յետոյ չարչարել զայն... Մենաց որ այս ամէնքը ձեր գործն են: Ի՞նչ դէշ ալ կը հոտի սա քարիւղը: Ուրեմն պատիւ ունիմ հրաժեշտ առնելու ձեզմէ:

—Ո՞ւր կ'երթաք:

—Ճաշարան, բարեկամներու հետ ճաշելու համար:

—Կը հաճարձակի՞ք:

—Կատարելապէս... Ալ եւս մի տաղակացնէք զիս ձեր Թալէվովը, եթէ չէք ուզեր որ իմ հինգ մասներս անոր դէմքին վրայ դրոշմեմ:

Ժաք իր պաղարիւնութիւնը գտնելով՝ պահ մը յետոյ յարեց.

—Կ'ուզէ՞ք ներկայ գտնուիլ այս իրիկուան հրաձաղութեանց:

—Ո՛չ:

—Չէ՞ք ուզեր որ Օրիորդ Քլէնոշ գայ ձեզ միասին առնէ:

Օրիորդ Լիւսի Հարթլիի բարեկամուհին էր այդ աղջիկը:

—Ո՛չ:

—Կը ցաւիմ չընդունելուդ համար. ցաւեսութիւն ուրեմն:

—Ժա՛ք, գոչեց Ռօզ վշտացած չեչտով մը:

Կրունկները դարձնելով՝ Ժաք դուրս ելաւ սենեակէն, առանց աղմուկի դոցելով դուռը:

«Ահա թէ ի՞նչպէս կիներուն կամքը կը կատրեն:»

Ու գնաց միանալ Լիզի, որ իրեն կը սպասէր:

*

—Օհ, գոչեց Լիզ, հրաձաղութեան առաջին փորձին:

Լիզ ջղաձգօրէն սեղմեց Ժաքի թեւը, մինչ լոյսի փունջ մը կը ցայտէր բարձրաւանդակէ մը: Լիզ եւ Ժաք լաւ ճաշ մը ընելու համար ելան Ռիշարանի մը մասնաւոր սենեակներէն մէկուն մէջ: Շամպանեան ոգեւորութեամբ լեցուցած էր գլուխնին: Ոգելից ըմպելին յաջողած էր քակել այն խճճուած կծիկը դաղափարներու, ուր կը մնքաուէր Ժաք քանի մը օրէ ի վեր: Հիմա ամէն ինչ պայծառ կը տեսնէր: Ամուսնութիւնը ա՛լ եւս չէր նկատեր զինքը կաչկանդող կապ մը. կրնար երբեմն զուարճանալ ամուսնական յարկէն դուրս: Թոյլ չպիտի տար որ Ռօզ ալ եւս տաղտկացնէ զինքը, անվերջ դիտողութիւններով. ալ եւս չպիտի կրնար հանդուրժել այդ բանին: Գալով Թալէվ դերկոմսին, արհամարհական չարժում մը ըրաւ: Հրթիռները իրենց լուսաւոր սլացումներով կը ճեղքէին օդը, պահ մը լուսաւորելով հորիզոնը, որ նոքէն մթութեան մէջ կը թաղուէր:

Մնաց որ, Ժաք կը խորհէր թէ պիտի կրնար դերկոմսը կասեցնել ուզած ատենն: Աւելի լաւ եղած էր Ռօզի դաս մը առնելը: Ժաք չէր ուզեր կասկածել իր կնոջ պարկեշտութեան վրայ: Մնաց որ, եթէ ըրած էին ճաչարանի մը մասնաւոր սենեակներէն մէկուն մէջ: Շամպանեան ոգեւորութեամբ լեցուցած էր գլխինք: Ոգելից ըմպելին յաջողած էր քակել այն խճճուած կծիկը դաղափարներու, ուր կ

նիթական իշխանութիւնէն զրկուելովը։ Թէեւ կաթոլիկ անմասնորութիւնը վչտացաւ այդ իրողութենէն, բայց մխիթարուեցաւ այն փայլէն զոր Վատիկան վերջին երեսուն երկու տարիներու մէջոցին ունեցաւ առանց բանակի եւ առանց իր չորս կողմը երկիրներ ունենալու, բայց Պիոս Թ.ի կամքը կը ճնչէ ու պիտի ճնչէ իր յաջորդներուն վրայ։ Վատիկան ու Ռուիրինալ (Իտալիոյ արքայական պալատը) միչտ իրարմէ տեղեկութիւն պիտի չունենան պաչտպանագէս։ Իրերու բերմամբ կարգադրութեան եղանակ մը հաստատուեցաւ, որ երկու կողմին համար ալ անհաճոյ չէ։ Ամէն տարուան պէս Հռոմի առնուն տարեգարձը մեծ հանդէսով տօնուեցաւ՝ մասնակցութեամբ բազմաթիւ պետերու, քաղաքային իշխանութեանց եւ ժողովրդեան։ Ռուռնա իշխանը, քաղաքապետ Հռոմի, նշանաւոր ու պերճախօս անձնաւորութիւն մը, ճառ մը արտասանելով համառօտակի պատմեց իտալական զինուորներուն Հռոմ մտնելը։ Քաղաքապետը յետոյ հեռագիր մը ուղղեց Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին, որ տապէս պատասխանեց։—«Այս օրուան առթիւ շնորհակալութեամբ կ'ընդունիմ իտալական Հռոմի շնորհաւորութիւնները, որ կը յիչէ փառաւոր թուականը իր միացման՝ Իտալիոյ միւս նահանգներուն հետ։ Արտանց յաւիտենական քաղաքին կը վերադարձնեմ իր շնորհաւորութիւնները, եւ այն բաղձանքներուն մէջ զոր այսօր կը յայտնէ Իտալիոյ մայրաքաղաքը, բարեբաստիկ գուշակութիւն մը կը տեսնեմ մեր երկրին մեծութեանը համար։» Սեպտ. 20ի տարեգարձը հիմա հանդարտութեամբ կը տօնուի եւ տեղութիւնները կը հանդարտին, այդ պատճառով խանդավառութիւնը կ'անհետանայ, որով հանդէսներն ալ այնքան փայլուն չեն կատարուիր։

—Բալիծձոյի շանեկան դատին պիտի յաջողիլ աւելի զգայացունց դատ մը հոկտ. 25ին։ Այդ դատը բացուած է Նաբոլիի քաղաք. Խորհուրդին նախկին անդամներուն դէմ՝ կաղառակերութեան եւ դրամական զեղծումներու համար։ Ամբաստանեալները քսանչիսը հոգի են։ Ատոնց աննպաստ երկու հարիւր վկաներ պիտի լսուին եւ նպաստաւոր՝ հաղար հինգ հարիւր վկաներ։ Այս վերջիններուն մէջ կայ ընդհանուր դատախազը, որ ամբաստանեալներն ալ փաստաբանին կողմէ իբրեւ վկայ նշանակուած է։ Փաստաբաններուն վարձքը անագին գումարներու պիտի հասնի։ Ատոնցմէ ոմանք իրբեւ առնչուիր հարիւր հաղար ֆր. ստացած են հիմակուընէ։

ԲՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Քոմպ եւ եպիսկոպոսները.— Նախարարական նոր հրամանագիր մը,— Պ. Լուպէ Վալանսի մէջ,— Վայրագ մայր մը։

Պ. Քոմպ, իբրեւ ներքին ու կրօնական գործոց նախարար, չրջաբերական մը ուղղելով այն եպիսկոպոսներուն, որոնց թեմերուն մէջ ժառանգաւորաց վարժարաններ կը գտնուին, ծանոյց որ լազարիսթներ ու Մարիսթներ չգործածուին իբրեւ ուսուցիչ։ Այդ արգելքը ո՛չ միայն կը վերաբերի լոկ կղեր պատրաստելու յատուկ կրթական հաստատութեանց, այլ նաեւ այն վարժարաններուն, որ ալ աչխարհական ուսանողներ ալ երկրորդական կրթութիւն մը կը ստանան։ Պ. Քոմպ իր նամակին մէջ կը յիշեցնէ թէ Լազարիսթները օտար երկիրներու մէջ պաչտօնավարելու համար միայն արտօնուած են իւ թէ վանական կղերականութիւնը պէտք իր մէջէն ընտրէ իր վարժարաններուն ուսուցիչները։ Նախարարին ձեռք առած այդ միջոցը պատրաստուած էր Պ. Վալտէք-Ռուսոյի կողմէ, որ չաչ պիտի գործադրէր պաչտօնէ հրաժարելու պահուն։

—Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ ուզի օրէն Վալանս կ'երթայ՝ կատարելու Ռոնի նոր կամուրջին հիմնարկէքը։ Նախագահը օր մը Վալանս եւ օր մը մը ալ Մոնթէլիմար կենալէ ետքը, հոկտ. 14ի երեքչաբթի օրը Բարիզ պիտի դառնայ Խորհրդարանին նոստայրչանին բացմանը առթիւ։ Պ. Լուպէի մեծ որսորդութիւնները, Մարլիի ու Ռամպուլյեի մէջ, նոյեմբերին պիտի սկսին։ Վալանսի մէջ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին՝ նախագահը ընդունելու համար։ Պ. Լուպէ ուզղակի տեղւոյն կառավարչին պաչտօնարանը երթալով հոն պիտի կապարէ պաչտօնական ընդունելութիւնները։ Առեւտրական սենեակին կողմէ տրուելիք հացկերոյթէ մը ետքը տեղի պիտի ունենայ Ռոնի կամուրջին հիմնարկէքը։ Պ. Լուպէի պիտի ընկերանայ հանրգուռ շինութեանց նախարարը։

—Մարսիլիոյ մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց իտալացի կին մը՝ Բոլոթի Նիքոլինա, 28 տարեկան, որ իր մանչ զաւակը, Մարսել, եօթը տարեկան, սպանած է անեղի պարագաներու մէջ։ Եղեռ տղեկը անտանելի կեանք մը կը վարէր։ Ամիս մը առաջ Բոլոթի ականջներէն կախեց իր զաւակը եւ գաւազանի հարուածներ տեղացուց անոր գլխուն եւ տեսին։ Դրացիները զայրանալով ըսին թէ իմաց պիտի տան ոստիկանութեան։ Սեպտ. 21ին իտալացի կինը այնքան կատաղութեամբ ծեծեց խեղճ տղեկը որ «գթութի՛ւն» գուչելով գետինը գլորեցաւ։ Բոլոթի Նիքոլինա դուռը անոր վրայէն կղպելով դուրս ելաւ եւ երբ վերադարձաւ, Մարսել մեռած էր։ Իտալացի կինը, վախնալով իր վրայ ծանրացող անաւոր պատասխանատուութենէն՝ տանիքին վրայ կզմինարներուն տակ պահեց իր զաւկին դիակը. յետոյ հեռացաւ, բայց վերջապէս ձերբակալուեցաւ։

ՃԱՔՈՆ

Օտարականներեն առնուելիք տուրքը.—Վեհն մը օտար տերութեանց դեսպաններուն մէջ։

—Իրաւարարութիւնը։

Ճաքոնի կառավարութեան եւ օտար տերութեանց թագաւորի դեսպաններուն մէջ վեհ մը ծագեցաւ սա խնդրոյն վրայ թէ նոր դաչնադրութեանց համաձայն, օտարները դի՞րծ են այն տուներու տուքքն որոնք կառուցուած են որ եւ է տուրքէ ազատ գետիններու վրայ։ Ճաքոնի կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ գետինները միայն պէտք է տուրքէ զերծ ըլլան, մինչդեռ օտար դեսպանները կը պնդեն որ այդ գետիններուն վրայ կառուցուած չէնքերն ալ տուրք չվճարեն։ Այդ մասին քանի մը ամիսներէ ի վեր բանակցութիւն կատարուելէ ետքը, Ճաքոնի կառավարութիւնը հաւանեցաւ խնդիրը ներկայացնել միջազգային իրաւարարութեան մը։ Թոքիոյի մէջ այդ առթիւ որոշիչագիր մը տորագրուեցաւ՝ Ճաքոնի արտաքին գործոց նախարարին եւ Անգլիոյ, Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի դեսպաններուն կողմէ։ Այդ որոշիչագրին համաձայն, իրաւարարի առեանը պիտի բաղկանայ լա Հէյի միայնոյն առեանին երկու անդամներէն, որոնց մէկը Ճաքոն պիտի ընտրէ եւ միւսն ալ երեք դեսպանները պիտի նշանակեն։ Այդ երկու անդամները իրաւարար մը պիտի որոնեն եւ եթէ չկրնան, Շուէյտի թագաւորէն պիտի խնդրուի կատարել այդ անուանումը։ Ճաքոնի կառավարութիւնը, կը ծանուցնէ թէ տուրքերու գանձումը պիտի յետաձգէ մինչեւ որ իրաւարարական առեանը արձակէ իր վճիռը. նաեւ մինչեւ հիմա վճարողները վնասի պիտի չենթարկուին։

ԶՈՂՈՅԻ ՄԱՀԸ

Կտմկը.— Զոլայի բարեկամներեն մեկին յայտարարութիւնը.— Կտակին տրամադրութիւնները։

Էֆօ-տը-Բառի խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Ֆաքէի հետ, որ յայտարարեց թէ Զոլայի կտակին ընթերցանը ներկայ չէ գտնուած, վասն զի բաւական տանել է վեր տեղակ էր անոր պարունակութեանը զոր Զոլա կարդացած էր իրեն ալ։ Պ. Ֆաքէ յարեց թէ կտակագիրը շատ կարճ է, հոգիս. եօթուն տողէ կը բաղկանայ։ Տանտիրը տարի առաջ գրուած է՝ Տիլդ 1883ին, Զոլայի ձեռքով. այդ գրութիւնը կ'ըսէ.— «Երբ մեռնիմ, ամբողջ հարստութիւնս ու իրաւունքներս կը կտակեմ իմ ամենասիրելի կնոջս (Տիկին Զոլայի անունը), մականունը եւ այլն)»։ Այդ կտակին պատուած գրոցին մէջ կար համանման ուրիշ կտակ մը՝ Տիկին Զոլայի կողմէ գրուած, որով իր բոլոր ունեցածները իր երկանը կը թողու, եթէ անկէ առաջ մեռնի։ Այդ երկու կտակները, միեւնոյն թուականներով, միեւնոյն պահարանին մէջ գրուած էին։ Հայտարար դատաւորը վերադարձուց տիկին Զոլայի կտակը։ Երկու կտակները գրուած են պաչտօնական ու դրչագիր թուղթի վրայ։ Զոլա իր վերջին կտակով չեղեալ կը հարթի 1877ին գրուած կտակ մը որ պատռուեցաւ։ Ասով Զոլա նորէն իր կնոջը կը կտակէր բոլոր ունեցածները եւ հեղինակի իրաւունքները, բայց անոր մէջ ձեւակերպութիւն մը պակաս էր որ կրնար իր մաուրէն ետքը դժուարութիւններ պատճառել։ Այդ պատճառով Պ. ու Տիկին Զոլա նոր կտակագիրներ պատրաստեցին, փոխադարձաբար զիրար կտակելով կարգելով։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ամերիկեան մեծութիւնները.— Վիքիարի դիտակ մը.— Խոշոր ժամացոյց մը.— Ամենեն մեծ խարխսիր.— Հեարիչներ.— Ամենեն ամէլի արկածեալ մարդը։

Աւելորդ է ըսել թէ Ամերիկացիներուն ամենէն մեծ ցանկութիւնն է ունենալ աչխարհի ամենէն խոշոր ու վիքիարի բաները։ Բրոթիկէօր Թոտ կ'ուսումնասիրէ յատակագիծերը խոտ տարօրինակ երեւոյթով դիտակի մը՝ որ ամարիու աչքի մը ձեւը պիտի ունենայ՝ երեսուն մէթր տրամագիծով։ Այդ աչքին մէջ պիտի գտնուի դիտակ մը վաթսուն մէթր բարձրութեամբ, որ կէսով չափ պիտի անցնի գնդաձեւ ծածկոյթը։ Այս վերջինը պիտի չարժի անդիկով լեցուած կարասի մը մէջ, կատարեալ չարժում մը ապահովելու։ Բոլոր չարժումները պիտի ստանուին ներսը դրուած հակակշռող ծանրութիւններու մեքենական տեղափոխութիւնով։ Ասոր աչաքէն պիտի կրնայ շատ դիւրութեամբ կատարել իր զննութիւնները դիտակին միջոցաւ։ Բրոթիէօրը, որուն հնարած քանի մը գործիքները արդէն ընդունուած են Ամերիկայի մէջ, կ'ենթադրէ թէ այդ դիտակին ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ 1,375,000 ֆր.։ Այդ դիտակէն ետքը կայ գրպանի վիքիարի ժամացոյցը, որ սակայն ծախսէ։ Գործարանին տիրոջը 32,000 ֆր.ի ապրանք եղած է։ Շարժիչը եօթը սանթիմէթր հատ է. ճօճանակը, Գր կէս գրութեամբ, 169 միլիմէթր տրամագիծ ունի եւ զսպանակը ութ մէթր երկայնութիւն ու երեք սանթիմէթր լայնութիւն ունի։ Միւս բոլոր մասերն ալ միեւնոյն համեմատութեամբ չինուած են։ Այդ ժամացոյցը, որ արծաթազօծ մետաղէ է եւ կոթէն կը լարուի, 65 սանթիմէթր բարձրութիւն ունի. ամբողջ ծանրութիւնն է մէկ քիլօ։

—Զէրլսթաունի նաւային գործարանը չենց դաւ խարխս մը որ մինչեւ հիմա տեսնուածներուն ամենէն խոշորն է։ Զորս մէթր վաթսուն բարձրութիւն ունի եւ 2.90 լայնութիւն երկու ծայրերուն միջեւ։ Իւրաքանչիւր ծայրերու վրայ դրուած եռանկիւնաձեւ մասը ունի 0.80 մէթր լայնութիւն։ Ամբողջ ծանրութիւնը ութ հազար քիլօ է եւ կ'արժէ 10,000 ֆր.։ Այդ խարխսին յատկացուած չըզթայն իւրաքանչիւր օղակը 27 քիլօ 300 կրամ կը կշռէ։

—Նիւ-Գրիթէյնի մէջ (Բռնէքթիքութ) ա մենէն ուժիլ հնարիչներ կան։ Բաթանթի օրէնքը հաստատուելէն այսինքն տասը տարիէ ի վեր Ուաչինկթընի գրասենեակը Նիւ-Գրիթէյնի 344 քաղաքացիներուն 1447 հատ հնարիչի արտօնագիր տուած է։ Քանըրլոյս հազար բնակիչի վրայ 367ին մէկ հնարիչ կ'իյնայ։ Ամենէն ուժիլ հնարիչի արտօնագիր ստացողն է Թրաուիթ անուն անձ մը իր հարիւր քսանըմէկ տեսակ հնարքներուն համար։

—Այս չարքին վրայ ուսեցնենք թէ աչխարհիս մէջ ամենէն ուժիլի արկածներու ենթակայ եղած անձն է Ամերիկացի Բիէր Գրիթլ անուն գործաւոր։ Քսան տարիկան եղած ատեն երբ գործարանի մը մէջ կ'աչխատէր, երկու ձեռքերուն երեք չորրորդ մասը կտրուեցաւ բոլորովի սղոցէ մը, բայց Գրիֆիթլոյէն վերաբոյժ մը կարեց կտորները եւ կատարելապէս լաւցնեց։ Գրիֆիթլ ձանձրացած ըլլալով գործարաններէն, ոկսաւ չէնքերու գործաւորութիւն ընել։ Երկու ամիս հազիւ անցած էր, տունի մը երրորդ յարկէն վար իյնալով երկու արրունգներուն ոսկորները կոտրեցան։ Վեց ամիս հիւանդանոց մնաց եւ հազիւ թէ դուրս ելած էր, կառքի մը տակ մնալով երկու կողերը կոտրեցան։ Յետոյ զանազան ուժիներով երկու թեւերը կոտրեցան. ամբամ մըն ալ պատուհանէ մը վար ինկաւ եւ դլուխը պատռեցաւ։ Քանի մը տարիներ անցած էին եւ Գրիթլ առաց արկածի անցուցած էր, ինչ որ մառոգութիւն կը պատճառէր իրեն։ Բաղդը չուշացաւ, վասն զի պղպատի խոշոր կտոր մը վրան իյնալով երկու ոտքերը կոտրեցան. տարի մը վերջը քարերու կոյտի մը տակ մնաց եւ բոլոր ոսկորները կոտրեցան։ Երկու տարի հիւանդանոց մնաց։ Հիւանդանոցէն ելած օրը սանդուղքէ մը վար ինկաւ եւ ծնր աղէթափութիւն մը ունեցաւ։ Մէկ քանի օր առաջ ճամբաներու յարդարման աչխատած միջոցին վար ինկաւ եւ աջ թեւը կոտրեց։ Նորէն հիւանդանոց տարուեցաւ, ուր բժիչկները աքանչացած մնացին այս տարօրինակ մարդուն վրայ որ ողջ տեղ մը չունէր։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

(Նար. Երէկի Թիւէն)

Յօդ. ԽԹ.— Նախորդ յօդուածին համաձայն, բնակութիւնին ուրիշ տեղ հաստատողներէն անոնք որ Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի հաստատուին, պարտաւոր են իրենց զինուորական ծառայութեան վերաբերեալ գործողութիւնները կատարել իրենց ծննդավայրին մէջ։ Իսկ միացեալները, այսինքն գաւառակէ ուրիշ գաւառակի մը մէջ բնակութիւն հաստատողները, զինուորական ո՛ր կարգին պատկանելնուն համար, թէզքերէ մը պիտի առնեն իրենց ծննդավայրի մարդահամարի վարչութենէն, իրենց տեղափոխուած վայրին մէջ կատարուելու համար զինուորական ծառայութեան վերաբերեալ գործողութիւնները։ Այս թէզքերէին համաձայն, տեղական կառավարութիւնը եւ բէտիֆ սպաները ըստ օրինի հարկ եղած տեղեկութիւնները պիտի ուան տեղւոյն քաղաքային եւ զինուորական պաչտօնեաներուն։

Յօդ. ԽԹ.— Մարդահամարի տոմարներուն մէջ արձանագրուողներէն անոնք որ մէկ նահանգէն ուրիշ նահանգ մը կամ Պոլիս կ'ուղեւորին եւ առժամեայ բնակութիւն կը հաստատեն, երբ իրենց անցագիրները առնելու համար իւրաքանչիւրները ներկայացնեն, անոնց նշանակուած տեղափոխութեան պարագաները միայն դէպքերու տեսարկին մէջ պիտի արձանագրուին։ Ատոնք իրենց գացած տեղէն առնելիք իւրաքանչիւրը, ինչպէս նաեւ անցագիրը, մինչեւ տասնրկինգ օր պէտք է ներկայացնեն տեղւոյն մարդահամարի վարչութեան, հարկ եղած տեղափոխման գործողութիւնները կատարուելու համար։ Նմանապէս, դէպքերու տեսարկին մէջ արձանագրուելէն յետոյ միայն օսմ. թէզքերէսիին հետ պիտի նշանակուի հարկ եղածը։ Անոնք որ տասնըվինգ օրուան մէջ, իրենց իւրաքանչիւրը եւ անցագիրը չեն տանիր մարդահամարի վարչութեան, վերոգրեալ գործողութիւնը կատարուելու համար, քսանըվինգ դրուշ դրամական տուգանք պիտի վճարեն։

Յօդ. ԽԱ.—Նախորդ յօդուածին համաձայն, բնակավայրի փոխոխութիւն կատարողները, իրենց տեղը վերադառնալու կամ ուրիշ տեղ երթալու պարագային, երբ մարդահամարի վարչութիւն ներկայանան, իրենց անցագիրը կամ պայմանաժամը չլրացած անցագիրը վիզէ ընել տալու հայ՝ ար, իրենց մեկնումը պիտի նշանակուի դէպքերու տետրակին մէջ։

ՄԱՍՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ԱՐՔԱՆԱԳՈՐԾԵԱՆՑ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆը

Յօդ. ԽԲ.— Գաւառակներու մարդահամարի պաչտօնեաները ամէն երեք ամիսը մէկ անգամ, գիւղերուն մէջ պարտելով գործառնութիւնները պիտի քննեն։ Իսկ գաւառներու մարդահամարի պաչտօնեաները վեց ամիսը անգամ մը պիտի ընեն այս քննութիւնը գաւառակներու կեդրոններուն մէջ։ Նահանգի տեսչները այ տարին մէկ անգամ բոլոր գաւառներու եւ գաւառակներու կեդրոնները պտրտելով՝ պիտի քննեն մարդահամարի գործառնութիւնները։

Յօդ. Խե.— Գաւառներու մարդահամարի քննիչները իրենց քննութիւնը պիտի կատարեն անցած երեք ամիսներու դէպքերը պարունակող իմուխապէրներու վրայէն։ Գաւառներու մարդահամարի պաչտօնեաները գաւառակներու մարդահամարի պաչտօնեաները կատարած գործառնութիւնները պիտի քննեն։ Նոյն բանը պիտի ընեն, նահանդներու մարդահամարի տեսուչները գաւառներու եւ գաւառակներու մարդահամարի պաչտօնեաներուն գործառնութեանց մասին։ Մարդահամարի տեսուչները իրենց քննութեանց արդիւնքը բովանդակող տեղեկագիր մը պիտի մատուցանեն նահանգի կուսակալին, ներքին գործոց նախարարութեան զրկուելու համար։

Յօդ. ԽԶ.— Տնտունդներու, ամուսնութեանց, ամուսնամոլութեանց, մահուան եւ բնակավայրի փոփոխութեանց դէպքերուն մասին իմամներու, մուխթարներու եւ ոչ-իսլամ հնարակութեանց քահանաներուն, խախամներուն եւ մուխթարներուն կողմէ տրուած իմուխապէրներուն մէջ իրողութեան հակառակ բան մը գրուած ըլլալը եթէ յայտնի քննութեան ատեն, իմուխապէրներուն վրայ գտնուած կնիքի տէրերէն մէկէն մինչեւ հինգ ոսկի տուգանք պիտի առնուի, ամենուն վրայ բաժնելով այդ գումարը։ Իսկ անոնք որ կաղառակերութեան կամ զինուորական վիճակէ զերծ մնալու համար, արձանագրել չեն տար, օրինական տուգանքէն զատ՝ ուրիշ պատժի ալ պիտի ենթարկուին։

Յօդ. ԽԹ.— Մարդահամարի պաչտօնեաներէն անոնք որ արձանագրութիւնները վրէն, աւրեն կամ քերթեն, իրբ խարդախ անպատասխանատուելով՝ օրինական պատժի պիտի ենթարկուին։

ՄԱՍՆ ԵՕԹԵՐՈՐԴ

ԱՐՔԱՆԱԳՈՐԾԵԱՆՑ ԾԱԽՔԵՐՈՒՆ ԱՍՏԻՃԱՆը

Յօդ. ԾԱ.— Թէ՛ մարդահամար կատարուած տեղն եւ թէ անկէ յետոյ սրբուած նոր կամ փոփուած եւ կամ կորսուած ըլլալուն համար նորէն տրուած օսմ. թէզքերէսիներէն մէկ մէկ զրուշ պիտի առնուի։ Անոնք որ իրենց ապրուստը ճարելու անկարող ըլլալնին հաստատող թուղթ մը ունին իրենց ձեռքը, անոնց ձրի պիտի տրուի։

Յօդ. ԾԲ.— Ընդհանրապէս ծննդեան դէպքերու համար տրուելիք իմուխապէրներէն մէկ մէկ զրուշ, իսկ արձանագրուելէն յետոյ ալ օսմ. թէզքերէսիներուն համար մէկ մէկ զրուշ պիտի առնուի։

Յօդ. ԾԳ.— Ամուսնութեանց մասին տրուած իմուխապէրները երեք աստիճանի պիտի լսուին, այն է գիւղի, այրի եւ ամուսնամոլներու համար զատ զատ, որոնցմէ առաջինն պիտի առնուի հինգ զրուշ, երկրորդն երեք եւ երրորդն մէկ։

Յօդ. ԾԴ.— Բնակավայրի փոփոխութեանց մասին տրուած իմուխապէրներուն համար, միայն ընտանիքին պետէն մէկ զրուշ պիտի առնուի։

Յօդ. ԾԵ.— Ամուսնամոլութեանց եւ մահուան դէպքերուն համար տրուած իմուխապէրները Երի պիտի ըլլան։

Յօդ. ԾԶ.—Նախորդ յօդուածներու մէջ գրուած դէպքերու յատուկ տպագրեալ իմուխապէրները զայրագրին կողմէն կը յանձնուին իւրաքանչիւր գաւառակի մարդահամարի պաչտօնեային։ Մնացեալ, ամուսնութեանց եւ բնակավայրի փոփոխութեան իմուխապէրներուն համար առնուած ծախքին կէսը պիտի ձգուի իմամներուն, մուխթարներուն եւ հոգեւոր պետերուն։ Իսկ միացեալ կէսը եւ օսմ. թէզքերէներուն համար առնուած ծախքը պիտի յանձնուի կառավարական գնուելիին։ Անոնք որ մէկ անգամ, ատոնց հաշիւները պարունակող տետրակ մը պատրաստելով գաւառակին իսարէի ժողովին մէջ քննուող արձանագրութեան դէպքերու թուղթերուն հետ մէկտեղ պիտի մատուցուի գաւառի կառավարիչին։ յետոյ պիտի զրկուի նահանգին կեդրոնը, տեղւոյն հաշուակալութեան մէջ հարկ եղած գործողութիւնները կատարելու համար։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Պ. ՊԵՅԼԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՖԱՆԹԶԻ ՀՈՎԱՆՈՅՆԵՐՈՒ

Ռերա, Թէյրբէ, Պէյրքի Մաղազին դէմ, Թ. 561

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ վերոյիշեալ խանութիս մէջ կը ծախուին արմնց եւ կանանց համար վերջին նորաձեւութեան համեմատ տոկուն կերպասներէ պատրաստուած ընտիր հովանոցներ, որոնցմէ ամենէն փափկանաչակներն անգամ կրնան գոհ մնալ։

Նաեւ. օժիտի համար ֆանթէզի հովանոցներ պատրաստ կը գտնուին։ Ծանձնարարութիւնները եւ նորագոյնները փութով կը կատարուին։

Մասնաւորապէս՝ յանձնարարութեամբ կը պատրաստէ թիլով ֆանթէզի հովանոցներ յար եւ նման եւրոպականներու։ Կ'արժէ այցելել եւ քննելու այս նոր վաճառատունը, որ իր տեսակին մէջ առաջինն է։

18—20

ԶԱՔԱՐԻՈՐ ԳԻՆԵՐ

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Մալաթիոյ գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ պետական Խորհուրդին անդամ Հասիպ էֆ.։

—Իզմիրի գաւառին Կէյվէ գաւառակին նախկին անուանուեցաւ Օսման Բէգիզ էֆ.։

ԹՈՒՐԲԻՒ. ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Անգլիոյ դեսպանատունը Վեհ. Սուլթանին մատոյց այն ոսկի չքագրիը որ տրուած է Անգլիոյ թագաւորին թագադրութեան իրեւ միջատակ, եւ որ կը նուիրուի նոյն հանդէսին պատուիրակ զրկող վեհապետներուն։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ այդ առթիւ արտաքին գործոց նախարարութիւնը Անգլիոյ դեսպանատան հաղորդէ Իր կայս. քարէր գոհունակութիւնը։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԻՇԽԱՆԸ.—Վեհ. Սուլթանը հեռագիր մը ուղղեցաւ Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին, շնորհաւորեց անոր ծննդեան տարեդարձը։

—Վեհ. Սուլթանին կողմէ Խարբերդի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ, երէկ, Խարբերդ գնաց Սեւ Լերան դեսպանատունը, եւ Նիքոլա իշխանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ դեսպան Պ. Պարիլի։

—Սեւ Լերան դեսպանը, երէկ, ընդունեց Կ. Պոլիս գտնուող Սեւ Լեռնցիներու շնորհաւորութիւնները։

—Դեսպաններէ ոմանք ալ երէկ Սեւ Լերան դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Սերպիոյ սահմանագլխին վրայ գտնուած քաղաքները ու գիւղերը բնակող իսլամներու տղաքը թլփատելու համար Մանաստիրի կեդրոնական հիւանդանոցին վիրաբոյժներ ու բժիչկներ զրկուին։

ԼԻՒԱՆԱՆԻ կառավարիչ Մուղաֆիզը փաչա, այսօր, պաչտօնատեղին ուղեւորելուն առթիւ, երէկ, Պէյօղլի-քէրէի ամարանոցին մէջ հրաժեշտի սեղան մը տուաւ իր բարեկամներուն։

ԽՈՒՎԱՐԱՐՆԵՐԸ.—Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը կը ծանուցանէ թէ եղեռնադատ ատեանը ի բացակայութեան դատեր է Ալիքսան Զիլէքճեան անուն անձը, որուն համար հաստատուած է թէ խռովարար մըն է եւ թէ Աղեքսանդրիա փախչելով ուրիշ կարգ մը խռովարարներու հետ միասնակար հրատարակութիւններ ըրած է։ Եղեռնադատ ատեանը դատապարտեր է զայն մէնմնենական բերդարգելութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու եւ սատացուած քներուն գրաւմանը։

ԱԹԻՆԵՒԻ լրագիրները Կ. Պոլսէն լուր առած են թէ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութիւնը մօտերս պիտի ստորագրուի՝ երկու կողմին չնորհուած հարապատասխան կերպով։

ԲԹՇԿԱԿԱՆ վարժարանի զինուորական ճիւղէն այս տարի յիսունրեք ուսանողներ տոգորութեան վկայական ստացան՝ հարիւրպետի ատիճանով։ Ատոնց յիսունչորսը իսլամ են եւ չորսը հրեայ։ Այդ չրջանաւարտներուն տասը վիրաբոյժ են, տասնչորսը՝ ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, տասնմէկը՝ աչքի, չորսը՝ մանկաբարձութեան ու կիներու հիւանդութեանց, հինգը՝ մրքրոպարանութեան, հինգը՝ մորթի հիւանդութեանց, եօթը՝ զանազան ճիւղերու եւ երկուքը՝ ականջի, կոկորդի եւ այլն։

ԾՈՎԱՑԻՆ նախարար Հասան փաչա տակաւին ապաքինած չըլլալով, երէկ ալ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ նախարարաց Խորհուրդին։

—Վեհ. Սուլթանը երէկ ալ մանաւոր պաչտօնական մը զրկեց Հասան փաչայի ապարանքը եւ որպիսութիւնը հարցնելու տուաւ։

ԼՐԱՐԻՒՄԷՆ կը գրեն թէ քաղաքին չրջականները սաստիկ ցուրտ կ'ընէ։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ նախորդ կառավարիչ Ասաֆ փաչա, առջի օրը հանգչեալ եղեր է Կ. Պոլիս գալու համար։ Տեղւոյն զինուորական հրամանատար Խայրէտտին փաչա կառավարիչի պաչտօնը կը վարէ փոխանորդաբար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Սարարապետի Դրան հաղորդուեցաւ կայս. Իրատէ մը, որուն համաձայն միւդիրներուն, ֆէրիգներուն եւ միրիլիներուն Սէլանիքի յատուկ հանգչեստներու փոխուած են։ Սէլանիքի յատուկ տին համազգեստը պաչտօնավարութեան միջոցին պիտի գործածուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱԳԱՐԱԿ.— Անատոլուն, երէկ, 16,000 քիլէ ցորեն բերուեցան Կ. Պոլիս։

— Ալեքսանդրովքայի ալիւրներուն գիները քիչ մը ինկան։ Երէկ Թեսալիէն 2,300 պարկ ալիւր ժամանեցին Կ. Պոլիս։

— Մանչեսթէրէն առնուած լուրերու նայելով, բամպակի գերմանիներու հրապարակը չատ հաստատուն է։ Ամէն կողմէ յանձնարարութիւններ կ'ըլլան։ Գինները աւելի բարձրանալու հոկտմբեր են։ Ուսթեր-Ուէսթերնները կ'արժեն 7 3/4, առանց ծախքի Կ. Պոլիս եւ կամ Սեւ ծովի նաւանգիստներէն մէկը յանձնելի։

—Իտալական բամպակեղէններու համար չատ խնդրանք կայ։ Ատոնց մասին հինգ-վեց ամիսէ ի վեր յանձնարարութիւն չէր ըլլար, գործարաններու գիները սուղ ըլլալուն համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Երեքչաբթի օրը Եգիպտոսի մէջ քոլերայէ 144 դէպքեր ու 124 մահեր պատահեցան։ Սեպտ. 30էն հոկտ. 6 Եգիպտոսի մէջ քոլերայի 1573 դէպքեր ու 1516 մահեր պատահած են։ Յուլիս 15էն հոկտ. 6 ընդհանրը 37,446 դէպքեր ու 31,514 մահեր պատահած են։

—Թէհրանէն կը գրեն թէ Եղազի անուն բժիչկ մը կառավարութեան յատուկ քիմիական աչխատանոցին մէջ քոլերայի մէջբորդներու մասին գիտական ուսումնասիրութիւններ կատարած ատեն, քոլերայի բոնեալ ու մեռած է։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՅՈՒՆԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆը.— Ձէյնէրի Պատրիարքարանին մէջ յուօր խնամեցուեցաւ որ Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքութեան Կ. Պոլսոյ փոխանորդ Տ. Արսէնիոս, ամիս մը առաջ, հրամարական ղրկած է Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքին, վաստառողութեան պատճառով։ Տ. Եռաքիմ Գ. որ ամէնէն տարի դնանատած է Տ. Արսէնիոսի ջանքերը՝ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան կացութիւնը բարւոքելու համար, հեռագրով խնդրեց Երուսաղէմի Պատրիարք Տ. Դամիանոսէն մերժել Տ. Արսէնիոսի հրաժարականը։ Երուսաղէմի Պատրիարքը պատասխանեց թէ անկարելի է կատարել Տ. Եռաքիմ Գ.ի փափաքը, վասն զի Երուսաղէմի Պատրիարքութեան Սիւնոդը, Ն. Սրբազնութեան հեռագիրը սանակ առաջ, արդէն Տ. Արսէնիոսի իրեւ յաջորդ նշանակած է։ Սինոդին առաջին քարտուղար Տ. Նիկոդիմոս Վասիլին, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը, Սինոդին հետ խորհրդակցելէ ետքը, երկրորդ հեռագիր մը ուղղելով Երուսաղէմի Պատրիարքին, ծանոյց թէ Տ. Նիկոդիմոս Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան փոխանորդի քարտուղարութիւնէն պաչտօնական եղած ըլլալով, չի կրնար ընդունուիլ իբրեւ Կ. Պոլսոյ Փոխանորդ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան։ Գործը այդ վիճակին հասաւ այն պատճառով որ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը մոռցած էր նախապէս Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան հաստատութիւնը ստանալ իր փոխանորդին անուանմանը համար։ Մանաւանդ Կ ըսէ թէ ըլլալիք միայն կարդադրութիւնը այն է որ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը մերժէ Տ. Արսէնիոսի հրաժարականը, վասն զի այդ եկեղեցականը մեծ յարգանք ու համարում կը վայելէ Կ

յին տեղը, ճեղքուեցաւ եւ չոգենաւը ոկսաւ. ջուր առնել։ Սուլդանիի նաւապետները բացակայ էին, եւ միայն նաւաստիները կային։ Նաւահանգիստի վերատեսչութեան չոգենաւակները եւ ուրիշ չոգենաւակներ անմիջապէս օգնութեան փութացին։ Հելլենական չոգենաւին նաւաստիները չուարած էին։ Նաւահանգստի վերատեսչութենէն հարիւրապետ Ալի էֆ. նոյն չոգենաւը մտնելով հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ։ Նոյն վերատեսչութենէն զրկուած սուլտաններ առժամապէս գոցեցին ճեղքուածքը եւ վնասուած չոգենաւը չոգենաւակներու միջոցաւ Դարդանելլի առնելու տարուեցաւ ծանծաղուտ տեղ մը, որպէս զի չընկղմի։ Արդէն բաւական վար իջած է։ Ջրհաններու միջոցաւ ջուրը կը պարպուի։ Անգլիական չոգենաւը չվնասուեցաւ։ Հելլենական չոգենաւին պատկանած գործակալութիւնը նկատելով որ Քոլիճկ-Ուլուs պատճառուած է այդ արկածին, դատ բացաւ անոր դէմ, վնասի հատուցում պահանջելով։

ՍԻՐԲԷԺԻԻ կողմը Սէրէթէֆէր փողոցին 52 թիւ աբարթիմանը բնակող Բէսէրիէի գայմագամ Ահմէտ էֆ. եւ Էրկէրիի պատժական ատեանին նախագահ Դաստի էֆ. ոստիկանութեան դիմելով բողոքեցին նոյն աբարթիմանին վարձակալ Ծորճիի դէմ։ Ահմէտ էֆ. ըսաւ թէ իր բացակայութեանը միջոցին մնուցիկը բացուելով մէջը գտնուած 27 ոսկիէն 10 ոսկին գողցուեր է Ծորճիի կողմէ։ Նաեւ ամիս մը առաջ իր բանկոնին գրպանէն երեք հատ երկաթուղիի պարտաթուղթ գողցուեր է, բայց Ահմէտ էֆ. խրատելով Ծորճին, յաջողեր է ձեռքէն առնել այդ պարտաթուղթերը։ Դատարի էֆ. ալ յայտարարեց թէ Ծորճի տասնմեկ ոսկի գողցեր է իր մնուցիկէն, սակայն Դատարի էֆ. հարցաքննելով Ծորճին, խոստովանել տուեր է։ Ծորճի ըսելով որ դրամները ծախսած է, մուրակ մը տուեր է։ սենեակին վարձքովը հաշուակցելու համար։ Ծորճի ձերբակալուելով խոստովանեցաւ իրեն վերագրուածները։

ՅՈՒՍԱՀԱՆՆԵՐ. — Ոստիկանութիւնը իմանալով որ Ագսէրայի կողմը բնակող Ներսէս անուն երիտասարդ մը, 22 տարեկան, որ Եէնի Դարբուի քարիւղի մթերանոցին հաւաքիչներէն է, իր տան մէջ վիրաւոր է ու կը դարմանուի, քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ Ներսէս ինքզինքը վիրաւորած է հացի դանակով։

—Պէյէսթէնի մունետիկներէն Իպրահիմ որդի՝ Ֆէվզի, Ադսէրայի կողմը, երէկ գիշեր ինքզինքը զարկաւ ռէվոլվէրով։ Թէեւ բերնին մէջ պարպել ուզեց, բայց ձեռքին դողալէն, գնդակը երեսը միայն վիրաւորեց։ Հիւանդանոց ղրկուեցաւ։

VIN DE PEPTONE

Այն ամէն պարագաներուն մէջ, ուր սննդառութիւնը լաւ վիճակի մէջ չէ, բիժիկները խորհուրդ կու տան գործածելու Վէն սը Բէբթօն սը Շաբորոն, որ իր մէջ կը պարունակէ թէ՛ բէբթօնին մնուցիչ յատկութիւնները եւ թէ սպանիական գինիի մը զրացուցիչ հանգամանքը։ Ցիշենք նաեւ թէ Բէբթօն Շաբորոն, զտութեան պատճառաւ կը գործածուի Բասքէօրի հաստատութեան մէջ, միքրոպներու մշակման համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕԾՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԲԱՐԻԶ, 5 Հոկտեմբեր

Այսօր, կիրակի, հոկտ. 5, պատմական հանդիսաւոր օր մը եղաւ Բարիզի Հայոց համար, որովհեւեւ տեղւոյս եկեղեցիի հիմնարկութեան եւ օծման հանդէսը կատարուեցաւ ձեւամբ Եւրոպայի Առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Իւթիճեանի։ Հակառակ քանի օրէ ի վեր տեղացող անձրեւին եւ ցուրտ օդին, այս առաւօտ օդը գեղեցիկ էր։ Կանուխէն ցրուեւած հրաւիրակներուն համեմատ, ժամը 9 ½-ին քաղաքիս երկսեռ աղգայիններն գրեթէ ամբողջութեամբ լցուած էին նոր շինուելիք եկեղեցիին տեղը, ժամ կուժոն փողոց։ Ներկայ էին նաեւ Ֆրանսացիներ. ոստիկանութեան երկու պաշտօնեայ կը հսկէին բարեկարգութեան՝ որ սակայն ամէն կերպով կատարեալ էր արդէն։ Որոշեալ ժամուն Առաջնորդ Սրբազանը եկաւ եւ անմիջապէս սկսաւ արարողութեան։ Սահմանեալ սաղմոսերգութեանց միջոցին Տ. Վռամշապուհ քահանայ, հրամանաւ Ն. Սրբազնութեան, օծուելիք տանըվեց խաչքարերուն լուացումը կատարեց։ Մարգարէական եւ Առաքելական գրոց ընթերցումէն յետոյ Սրբազան Առաջնորդը կարդաց Աւետարանը «Դուռ ես վէմ եւ ի վերայ այդր վիմի չինեցից զեկեղեցի իմ»։ Յետոյ մեռնիմարը կատարեց եւ Ս. Պետրոս առաքելոյ խաչ-քարէն սկսեալ տասերկու առաքելոց քարերը, Ս. Պօղոսի, Ղուկասս, Գրիգոր Լուսաւորչի քարերը, ընդ ամէնն թուով տասնըվեց՝ օծեց։ Խաչ-քարերը այլ եւ այլ ազգայիններ բռնած էին սպիտակ մաքուր կտաւով։ Սրբազան Առաջնորդը զանոնք կարգաւ օծելէ յետոյ՝ իւրաքանչիւրը իր կտաւին մէջ պատելով թաղեց իրենց սահմանեալ փորուածներուն մէջ. յետոյ խնկարկութիւնը կատարեց եւ չարունակելով մեռելոյ արարողութիւնը, հրամայեց պատրաստ գործաւորներուն, որոնք օծեալ վէմերը պարիսկով փորուածները գոցեցին շաղախով ու քարերով։ Արարողութիւնը աւարտած ըլլալուն՝ Տ. Դէորգ Սրբազան համառօտ աւետարանութեամբ օրհնեց եկեղեցաշէն Պ. Ա. Մանթաշէվը՝ որ երկու օր առաջ մեկնած ըլլալով Բարիզէն, դժբաղդաբար բացակայ կը դանուէր։ Բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ս. Հայրապետին համար։ Ներկաները ձայնակցեցան Ամէններով

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Ս. Պատրիարքը այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահեց Նպաստից Ցանձնաժողովի նիստին։ Անդամներէն ներկայ էին Բարթող էֆ. Թէլեան, Եդուարդ էֆ. Դարակէօզեան եւ Գառնիկ էֆ. Կիւլպենկեան։ Ցանձնաժողովի անդամներէն Մկրտիչ էֆ. Մանուկեան եւ Մինրան էֆ. Կեսարեան հրաժարական տուած ըլլալով՝ առաջինին հրաժարականը ընդունելի դատուեցաւ, նկատելով որ առաջ բերած պատճառները բանաւոր էին. իսկ Կեսարեան Մինրան էֆ.ի հրաժարականին համար Ս. Նախագահին յանձնարարուեցաւ, որպէս զի յորդորէ իր հրաժարականը ետ առնելու։

* * * Նախորդ նիստին մէջ թէեւ հարկ դատուած էր այսօրուան նիստին դիւանի ընտրութիւն կատարել, սակայն անդամներէն մեծագոյն մասը՝ Դայսերլեան Սիմոն, Կիւմիւշկիրտան Տիրան եւ Լուսեան Երուանդ էֆ.ները բացակայ ըլլալով, դիւանի ընտրութիւնը յետաձգուեցաւ։

* * * Նախորդ նիստերուն մէջ որոշուած էր քանի մը գաւառներու մէջ, ինչպէս Երզնկա, Շապին Դարահիսար եւ ուրիշ տեղեր թթենիներ տնկելով չերամաբուծութիւնը առաջ տանիլ։ Ցանձնաժողովը նկատելով որ թթենիներ տնկելու յարմար եղանակն է հիմա եւ Հանրային Պարտքի վարչութիւնն ալ տրամադիր է ձրիաբար թթենիի հուններ եւ բարուն նակներ հայթայթել Պրուսայի եւ Իզմիրի վիճակներէն, որոշուեցաւ այս մասին դիմում ընել Հանր. Պարտքի վարչութեան, նկատելով որ բաւականաչափ հունտ տալու պատրաստ է։

* * * Հաճընի որդանոցին մէջ արհեստական ճիւղ մը հաստատելու համար Սիսէն յատկապէս քննիչ ղրկուած էր Խաչիկեան Աբրահամ էֆ.ն, եւ անոր յանձնարարած, որպէս զի պէտք եղած միջոցները տեղեկագրէ. յիշեալը իր պաշտօնը կատարած ըլլալով՝ տեղեկագրած էր եւ Ցանձնաժողովը պարտնակութեան հասու ըլլալէ յետոյ, որոշեց Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան կատարման սպասել, որպէս զի այս Վիճակին գործերը, ինչպէս նաեւ դրամագլուխի եւլն.ի խնդիր, յանձնուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին։

* * * Վանայ Կարմրորի վանքի որբանոցին տեղւոյն պայմանաժամը լրացած ըլլալով նպաստը, դադրած էր եւ նոյն վանքի Հոգաբարձութեան ալ գրուած էր, որպէս զի տեղական միջոցներով հոգայ եւ միայն անչափահաս որբերը պահէ։ Հոգաբարձութիւնը պատասխանած է թէ արդէն չափահասները ճամբուած եւ միայն 10 անչափահաս որբեր կը պահուին։ Նաեւ կը խնդրէր որ ժամանակ մը ալ չարունակէր որբանոցին համար սահմանուած կէս նպաստը. եւ ասոր փոխարէն Հոգաբարձութիւնն ալ 10 որբերուն տեղ 23 որբեր պահել։ Ցանձնաժողովը որոշեց գրել Հոգաբարձութեան որ նպաստի սղտուկը ի վիճակի չէ թոշակ ղրկելու եւ հրամանդ տալ, որպէս զի տեղական միջոցներով բաւականանան։

* * * Տիարպէքիրի որբանոցի հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեան նամակ մը գրած ըլլալով՝ նկատողութեան առնուեցաւ։

* * * Սղերդցի ուսանող մը, որ սակէ առաջ հետիոտն մինչեւ Պէրութ գացած էր, դեղագործութիւն սորվելու համար, յանձնաժողովէն 10 ոսկի ընդունած ըլլալով՝ չնորհակալութեան նամակ մը գրած եւ իր երախտագիտութիւնը յայտնած էր։

* * * Ցանձնաժողովը զգաստաւ նաեւ զանազան որբանոցներէ հասած գրերու ընթերցումով։

Նպաստից Ցանձնաժողովին նիստէն ետքը, Ս. Պատրիարքը Պատրիարքարան դնաց։

—Կրօնական ժողովի առենապետ Տ. Գրիգորիս Սրբազան եւ Երուսաղէմի Պատ. Փոխանորդ Տ. Դէորդ Սրբազան երէկ, Պէյօղլի քէրէ երթալով այցելութիւն տուին Մարգարեան Մանուկ էֆ.ի, եւ Մայր եկեղեցիի չնութեան համար բրած նուիրատուութեան մասին չնորհակալութիւն յայտնեցին։ Այս առթիւ Մարգարեան էֆ. պատասխանեց թէ իր պարքն է որ կը կատարէ։

—Ռուսական Խորհուրդը նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարքին յայտներ է թէ նկատելով որ Պալաթի Թաղ. Խորհուրդը պարտաւոր է վարժարանին ելմտացոյցը ներկայել Ռուսական Խորհուրդին, քննութեան եւ վաւերացման համար, նկատելով որ վարժարաններու ուսուցիչներու մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ընելու համար մեծամասնութիւն ունեցող Թաղային մարմնի մը պէտքն ալ անհրաժեշտ է, եւ նկատելով որ Պալաթի Թաղ. Խորհուրդէն միայն երեք անձ մնացեր են, հետեւաբար կազմալուծեալ վիճակ մը ունի, խնդրեր է որ շնորհ ընէ նախապէս Թաղ. Խորհրդի վիճակը օրինաւոր կազմակերպութեան ենթարկել, որպէս զի այդ մարմնին հետ բանակցութիւն կատարել կարելի ըլլայ, վարժարանին վերաբերեալ կարգադրութիւնները սահմանելու համար։

— Շապին Գարահիսարի Առաջնորդ Սաաւէթեան Մարտ Վ. կարգալով թերթերու մէջ թէ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Հայերը երկար ատենէ ի վեր առանց քահանայի կը մնան, առաջարկեր է Ս. Պատրիարքին որ իր Վիճակին գիւղերէն Անեղրի գիւղի Սոփոնիա քահանան զրկուի Տրիպոլիս, եթէ Պատրիարքարանը հաւանի, հոգեւորապէս մխիթարելու եւ մայրենի եկեղեցիին ծոցը պահելու համար տեղացի Հայերը։ Սոփոնիա քահանան ընդուներ է Առաջնորդին հրաւէրը, ինչ որ գրաւորապէս ալ յայտներ է։

— Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Տօքթ. Խորասանեան էֆ. քաշուեր է իր այդ պաշտօնէն, տարկելով թէ իր առաջարկած բարեփոխութիւններէն ոչ մէկը գործադրուած է Հիւանդանոցին մէջ, ուր իր մասնակցած թերութիւնները կը չարունակուին ցարդ։

— Զարանճաղի Առաջնորդ Կարիսն վարդապետ, որ ուժամաբար Զմիւռնիայի հոլովութիւնը կը վարէ եւ հոն կը գտնուէր, Զարանճաղի մէջ իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ դատուելով Պատրիարքարանէն հեռագրուեցաւ որ փութով հոն մեկնի։

—Արմաչի Դպրեվանքին չորս նորընծայ սարկաւագները չնորհակալութեան ուղերձ մը ղրկած են Ս. Պատրիարքին, սարկաւագ ձեռնադրուելնուն համար տրուած արտօնութեան մասին։

—Խասիւղի Դալֆաեան որբանոցին հետեւեալ նուէրները եղած են, արդիւնք Ս. Պատրիարքին ուղղած շրջաբերականին։ Սիմոն էֆ. Դայսէրլեան երկու ոսկի, Միհրան Կեսարեան, Կարապետ Թաթապուլեան էֆ.ները եւ Տիկին ՄէջՕրիպէ Կիւմիւշկիրտան մէկ մէկ ոսկի, Աբրահամ էֆ. Շահանեան երեք մէճիտ եւ Ստեփան էֆ. Աստարճեան երկու թոք խասա ղրկած են Պատրիարքարան։

—Հեւեւեալ քարոզչական անուանումները եղան մայրաքաղաքիս սա եկեղեցիներուն համար.— Մաքրիգիւղ՝ Վահրիճ վարդապետ Շահլամեան, Պալաթ Թաթուլ՝ վարդապետ Դուրեան, որքան ատեն որ Պոլիս մնաց, Պէօյիւքտէրէ եւ Եէնիգիւղ՝ Յակոբոս վարդապետ Շահպազեան, իբր առժամեայ քարոզիչ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼԻ)

ՎԻԵՆՆԱ, 8 հոկտ.— Աւստրիոյ Խորհրդարանը հոկտ. 16ին պիտի գումարուի։

ՊԷՐԼԻՆ.—Նորոտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ կ'իմանայ թէ Վիլհէլմ կայսրը արամադիր էր ընդունիլ պոէր զօրավարները, բայց պայմանով որ հանդիսական ոճով չարժումէ զգուշանան եւ Անգլիոյ դեսպանին միջոցաւ խնդրին ունկնդրութիւնը։ Պոէր զօրավարները նախ հաւանած էին այդ պայմաններուն, բայց հիմա չեն ուզեր այդ ունկնդրութիւնը խնդրել, նախապատիւ համարելով սպասել որ այդ մասին կայսեր կողմէ հրաւէր մը ըլլայ իրենց։ Նոյն թերթը կը յաբէ թէ գործը փակուած կը նկատուի, վասն զի ժխտական արդիւնք մը ունեցած է։

ԲԼԷՇԹԱ.— Այսօր կատարուեցաւ Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին վերացումը։ Նիստը բացուելուն պէս, անկախութեան կուսակցութենէն Պ. Պարապա բուռն յարձակում մը ըրաւ այն եղանակին վրայ, որով կը կատարուին՝ Աւստրիոյ հետ պետական պայմանագրութեան բանակցութիւնները. նաեւ արտաքին գործոց նախարար Կոլոմխովսքի կոմսին կատարած դերին վրայ։ Երեսփոխանը խոսած ատեն մեծ աղմուկ յարուցուեցաւ։ Հարցուց նաեւ թէ կառավարութիւնը ինչո՞ւ չմասնակցեցաւ Բոչուքի յոբելեանի հանդէսներուն։ Նախարարապետ Պ. Գոն Զէլ, որուն խոսքերը կ'ընդմիջուէին ընդդիմադիրներուն կողմէ, մերժեց Կոլոմխովսքի կոմսին դէմ բսուածները, յայտարարելով որ արտաքին գործոց նախարարը բանակցութեանց պահուն միայն իր իրաւասութեանը վերաբերեալ գործերով զբաղած է։

ԲԼԷՐԻՆ. — Ռուսերը, այսօր, Զինցիներուն յանձնեցին Լիաօ գետին հարաւային կողմէ գտնուած Մանչուրիոյ գետինը, Մանչուրիոյ վերաբերեալ ռուսաչինական պայմանագրութեան համաձայն։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 8 հոկտ.—Երեսփոխան Պ. Տելոնքը յայտարարեց թէ Խորհրդարանը վերաբացուելուն հարցաքննդում պիտի ընէ՝ Ֆրանսայի ու Սիամի միջեւ կնքուած նոր դաշնագրութեան մասին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ թագաւորը, այսօր, տասներեքից Խորհրդարանին վերաբացման հրամանագիրը։ Վերաբացումը հոկտ. 20ին պիտի կատարուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ լրագիրները ընդհանրապէս խիստ կը խօսին Ֆրանսայի ու Սիամի միջեւ կնքուած դաշնագրութեան մասին։

ԲԱՐԻԶ.—Պոթա, Տէվէթ եւ Տրլարի զօրավարները Երեքշաբթի օր Բարիզ պիտի գան, եւ հինգշաբթի Պերլին պիտի երթան։

—Շան-ղ-Էլիզէի պալատը չմնաց ճարտարագէտները կը ծանուցանեն թէ այս շէնքին փլուզումը մօտալուտ է, ատոր չմնալուն աւարտելու համար հարկ եղած դրամին չդոյութեան համար։

Ցանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ էֆիլիէնցայնի հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրոնտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԹԷՓՈՒԼԻՍ

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ ՅՈՒՇԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԱՆԸ ՄԷՋ.— ՏԱՆԸ ՇՈՒՐՋԸ.— ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏԻՒՆԵՐ.— ԹԱՓՕՐ.— ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— ԱԼՖՐԷՏ ՏՐԷՅՖՈՒՍ.— ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ.— ՁԱՌԵՐ.— ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ։

Բարիզ, 5 հոկտ.— Այսօր կէս օրէն ետքը կատարուեցաւ Էմիլ Զոլայի յուշարկաւորութիւնը։ Դիրագէտները, արուեստագէտները եւ գործաւորները հաւաքուած էին իրենց համակրութեան ու երախտագիտութեան վերջին յարգանքը մատուցանելու մեծանուն վիպասանին։ Ժողովրդական անագին բազմութիւն մը կը հետեւէր դագաղին։ Ընդհանուր ինքնամփոփումի մը եւ ձեռք առնուած կարգապահական միջոցներու չնորհիւ, բնաւ անկարգութիւն չպատահեցաւ։

—Ցաւը մէջ Էմիլ Զոլայի բարեկամները մինչեւ առտու հսկած էին անոր մարմնոյն վրայ։ Ցաւը դրան վրայ եւ ներսը սեւ ծածկոյթներ դրուած էին արծաթագոյն եղերքներով։ Երկու արձաններ միայն, որոնց մէկը Ս. Կոյսը ու Մանուկ Յիսուսը եւ միւսը Քրիստոսը կը ներկայացնեն իր աչակերտներով, ծածկուած չէին։ Արտաքին սրահին մէջ կար Պ. Տէպա-Բոնսոնի մէկ նկարը՝ Ձօմարտութիւնը՝ որ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ կիսամերկ, ոտքի կեցած, յաղթող, գետին եղերքը։ Երկու մարդեր, որոնց մէկը վանական, անոր վերարկուին փաթթուած՝ կը պատռեն եւ կը փորձեն գուրին մէջ նետել զայն։ Կէսօրէն ժամ մը առաջ Զոլայի դագաղը դրուեցաւ այդ նկարին առջեւ։ Դագաղին վրայ դրուեցաւ՝ ղրկուած ծաղկեպսակներէն մէկ քանին։ Շատերը եկան վերջին անգամ ողջունելու մեծանուն վիպասանը։ Տիկին Զոլա, բժիշկներու խորհուրդով, սենեակէն դուրս չէր ելած, եւ առանձին կուլար։ Կէսօրէն առաջ տան դուռները բացուեցան եւ Բարիզի նշանաւոր անձնաւորութիւնները՝ գրական, քաղաքական, դիւտական եւ վարչական դասակարգին պատկանող, Զոլայի դագաղին առջեւէն անցնելով իրենց վերջին հրաժեշտը տուին։ Ժամ մը ետքը դուռները նորէն գոցուեցան, վասն զի յուշարկաւորութեան համար որոշուած ժամը հասած էր։ Թէեւ ոստիկանները հսկողութիւն կը կատարէին, բայց նորէն երկու հազար հոգիի չափ հաւաքուած էին Զոլայի տան շուրջը։ Ատենց մէջ կը նշմարուէին Տրէյֆիւսի գործին առթիւ գլխաւոր դեր ունեցողները՝ Լապորի, Տրմանժ, Բիքար, Մաթիէօ Տրէյֆիւս, Ալֆրէտ Տրէյֆիւսի կինը եւլն.։ Բոլոր նախարարներն ալ իրենց կողմէ ներկայացուցիչներ ղրկած էին։ Նոյն միջոցին եկաւ զինուորներու դումարտակ մը՝ հարիւրապետի մը հրամանատարութեամբ։ Զոլայի ընտանիքը այդ առթիւ խնդիր չէր մատուցած։ Ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Լէրոյ, որուն յանձնուած էր յուշարկաւորութեան կարգադրութիւնը, զինուորական ջոկատ մը ուղած էր։ Այդ ջոկատը տանը դիմաց երկու կարգի վրայ կեցաւ՝ սուրիները հրացաններուն վրայ դրուած։ Ծաղկեպսակները կը տարուէին կառքերու մէջ։ Ատենք ղրկուած էին Մոնտքոյի իշխանին, Տրէյֆիւսի ընտանիքին, ուսանողներու, դրագէտներու ու թատերական հեղինակներու Ընկերութեանց, ֆրանսական ու օտար լրագիրներու, Թէաթր-Անթուանի կողմէ եւ այլն։ Ութ հոգի դագաղը դրին մեռելակիր կառքին մէջ։ Փողոցը գտնուողները դլուխնին բացին եւ զինուորական ջոկատը բարեւի կեցաւ. թմբուկը, սեւով ծածկուած, սկսաւ զարնել ձայնի խեղդուկ թաւալումներով։ Դագաղին վրայ դրուեցան Զոլայի բարեկամներուն, ընտանիքին, սպասաւորներուն եւ Ալֆրէտ Տրէյֆիւսի ծաղկեպսակները։ Դագաղին ծոպերը բռնեցին Պ. Պ. Լիւսովիք Հալէվի, Ապէլ Հէրման, Ժորժ Շարպանթիէ, Ալֆրէտ Պրիւնօ, Տիւրէ, Օթթաւ Միրպօ, Ֆասքէլ եւ Պրիա։ Սգակիրներն էին Զոլայի բարեկամները ու ազգականները՝ Պ. Պ. Ալպէր Լապորտ Ժորժ Լուազօ եւ տոքտ. Լարա ու Տէմուլէն։ Ատենց կը հետեւէին կրթական նախարար Պ. Շոմիէ եւ նախարարներուն ու զանազան Ընկերութեանց ներկայացուցիչները։ Ատենցմէ ետքը կու գար ամէն դասակարգի պատուիրակներէն կազմուած ստուար բազմութիւնը որ մինչեւ այն ատեն մնակայ փողոցներուն մէջ կը սպասէր՝ ոստիկանութեան կարգադրութեամբ։ Ատենց իւրաքանչիւրը չգիտցաղեկապսակներ կը տանէր՝ Զոլայի նուիրուած համակրական վերտառութիւններով։ Ալֆրէտ Տրէյֆիւս թէեւ, Տիկին Զոլայի յայտնած փափաքին վրայ, ետ կեցած էր յուշարկաւորութեան ներկայ գտնուելու գաղափարէն, բայց առջի գիշերը կրկին տեսակցութիւն մը ունենալով, արտօնուած էր ներկայ ըլլալ եւ հետեւաբար դագաղին կը հետեւէր։

—Թափօրին անցնելիք փողոցներուն վրայ հեռաքրքիրներու անհամար բազմութիւն մը հաւաքուած էր։ Ոստիկանութիւնը կը հսկէր բարեկարգութեան վրայ։ Ճիշդ կէսօրէն մէկ ժամ ետքն էր որ յուշարկաւորութեան թափօրը ճամբայ ելաւ։ Առջեւէն կ'երթային ոստիկանները երկու շարքեր։ Թափօրը դերեզմանատունէն ներս մանելով կեցաւ այն տեղը, ուր բեմեր պատրաստուած էին ճառախօսներուն համար։ Խօսեցան կրթական նախարար Պ. Շոմիէ, դրագէտներու Ընկերութեան նախագահ Պ. Ապէլ Հէրման եւ Պ. Անթոլ Ֆրանս։ Աւասիկ կրթական նախարարին ճառը.

«Պարոնե՛ր,

«Հազիւ քանի մը օր առաջ, մեծ վիպագիրը, որուն դագաղին շուրջը խմբուած ենք այսօր, կատարելապէս ապրողջ ու կորովի էր։ Իր հզօր տաղանդը, որ ի յայտ եկած էր այնքան տիրապետող երկիրներու մէջ, իր բարեշրջութեան հետապնդումովը, օրէ օր աւելի բարձրացած ու զտուած կ'ապահովէր ծանուցուած նոր գործերու պատրաստութիւնը։ Եւ ահա՛ ամէնէն տափակ արկածը բաւ եղած է ամէն ինչ քանդելու մէկ վայրկեանի մէջ։ Այս մահուան լուրը ապշութեան ընդհանուր զգացում մը առաջ բերաւ։ Միայն Փրանսա չէր որ սուգի մէջ զգաց ինքզինքը, այդ օրը կորցուցած ըլլալուն համար իր գրական ամէնէն բարձր փառքերէն մէկը։ Ամէն կողմէ տեղացին ցաւի ու վշտի ամենէն բուռն ու սրտայոյզ արտայայտութիւնները, ի վեր հանելով այն դիրքը զոր գրաւած էր անհնացողը՝ այս աշխարհի մէջ։ Օտար ազգերուն մէջ կար ազգ մը, որուն հետ ծագման կապերով միացած էր Զոլա. հոն ալ զգացուեցաւ իր դառն կորստեան ցաւը։ Ու Իտալիոյ հանրային կրթութեան նախարարը ինչ խնդրեց այս դագաղին վրայ դնելու իր երկրին յետին ողջոյնը։ Հանրապետական կառավարութիւնը ուղեց ներկայ դտնուիլ յուղարկաւորութեան եւ պատուել անոր յիշատակը։ Ուրիշներ պիտի ուսումնասիրեն դրագէտին տաղանդը, ցոյց պիտի տան այն տեղը զոր կը գրաւէր դրականութեան մէջ, պիտի պարզեն դիւցազներգական մեծութիւնը իր պատմութեանց, իր վէպի անձերուն կեանքի ներուժութիւնը, ամբոխները եւ բանակները համամարելու իր արուեստը, զգացնելու համար անոնց սարսուռները, երեւան հանելու անոնց հոգին, իր նկարագրութեանց պակուցիչ զօրութիւնը եւ իր պատկերներուն արտացոլումը։ Ուրիշներ ի յայտ պիտի դնեն այն մեծ էջերը, որոնք պարսին մնալ, թերեւս քիչ մը նեռելով կարգ մը էջերու վրայ, որոնք այնքան բողոքներու եւ զայրոյթներու պատճառ եղան ոմանց կողմէ եւ այնքան փափկանկատութեան ու ամօթխածութեան վերաբարանք առաջ բերին ոմանց մէջ։ Ինք անխուսափելի նրկատեց այդ ամէնը, անկեղծութեան ու ճշմարտութեան համար ունեցած իր խորունկ հոգածութիւնը մէջ թաղուած։ Կարեկցութիւն ու արդարութեան մեծ զգացումով մը կեն դանացած այդ անկեղծութիւնը եւ ճշմարտութիւնն է որ կը տիրապետէ իր բովանդակ կեանքին ու գործին մէջ։ Սկիզբէն կոչում մը ստանձնած է, կոչում մը առեւնօք չատ արհամարհուած ու ծաղրուած, սակայն հիացում գրաւած այսօր, որուն հետեւեցաւ անդադար ու անմնկուն, կոչում մը զոր տակաւին կը գործադրէր, երբ յանկարծական մահը ղգեստեց զինքը։ Ինչ կոչում էր ատիկա։ Արդի ընկերութեան, անոր դերակատարներուն ու գործարանաւորութեան, անոր ապրած միջավայրերուն եւ մարդիկը յուզող ու վարող կիրքերուն, ինչպէս նաեւ անոր մոլութիւններուն, տխրութիւններուն, թշուառութեանց ու ժառանգաղորդիներուն այնքան գրաւիչ ու ճշմարիտ պատկերը դնել, այնպէս որ երբ ամէնէն կուրամիտներուն, ինչպէս ամէնէն յստակատեսներուն առջեւ կը պարզուի պէտքը դարման տանելու այդ տանջանքներուն, կռուելու այդ մոլութեանց դէմ եւ մեղմելու այդ տխրութիւնները։ Ո՞վ կրնայ մոռցած ըլլալ աչխատողի այդ ընտանիքը, այնքան հանդարտ, որ կը լուսաւորուի մանկան մը ժպիտէն եւ որ երկան ալբոլորմոլութեան պատճառու կ'ինայ անկարգութեան, անձկութեան ու խեղաթարութեան մէջ։ Տակաւին չենք զգար մեզ պատող անձկութիւնը, երբ վիպողին ձեռքէն առաջնորդուած—ինչու համար չըսել բանաստեղծին—կը հետեւէնք հանքերու նեղ կալերիներուն, իւրաքանչիւր քայլին վկայ ըլլալով հանքագործին վտանգաւոր ու դժնդակ աչխատութեան եւ անոր դմնդակ կեանքին։ Այդ ցնորքը կրնայ ալ եւս մեր մտքէն ջնջուիլ։ Նոյնքան յուզիչ ուրիշ որքան ցնորքներ կը պատեն մեր յիշողութիւնը։ Եթէ Զոլայի դրական գործը այնքան հիանալի եղած է, իրը դնանատելի վաւերագիր մը դարաշրջանի մը ու յուէտ կենդանի պատկեր մը անդադար կերպարանափոխուող ժամանակի մը, որ վաղը պիտի անհետանայ, պատճառը սա է որ այդ գործը ներշնչուած է ազնիւ ու հզօր շունչէ մը, գերադոյն մեծութեամբ մը ու աւելի բարձր փառքով օժտելով զայն։ Մնաց որ, Զոլա իր գործին մարդն էր։ Դատ մը իրեն արդար երեւցածին պէս, իրեն համար անհրաժեշտ պարտականութիւն մը կը սեպէր դիմադրել, զայն պաշտպանելու համար անքանաւոր ու նենգամիտ ցասումներէ, կրկէ կատաղի նախատինքներ, անարդար տանջութիւններ, ամէնէն ցաւագին լքումներ։ Ո եւ է զոհողութիւն իրեն համար բան մը չթուեցաւ, իր խղճի կոչին պատասխանելու համար։ Արդէն իսկ չչուէները կը մարէին, ծպտուած ու զրպարտութեամբ լեցուն մտադրութիւնները երեւան կուգային իրենց ճշմարտութեան մէջ։ Մահը իր հետ բերելով հանդարտութիւնը, արդարութեան վերջնական ժամը փութացուցած է։ Ամէն անոնք, որոնց հոգին ճշմարտապէս բարձր է, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց կարծիքը պայքարին մէջ, խոնարհեցան դագաղին առջեւ։ Փոքրերը, դժբախտները, ժառանգաւորները, որոնց տառապանքներուն վրայ հակած է իր ուշադիր դիտողութիւնը եւ կարեկցութիւնը, զգալով թէ բարեկամ մը կորսնցուցած են, իրենց երախտագիտութիւնը, ինչպէս նաեւ սուգը ու վշտացումը կը խառնեն անոնցմէ ետքը։ Ուրեմն կ'ողբան գրականութեան ծանր կորուստը։ Այսպէս, մեծվայելուչ թափօրով մը եւ պատիւներով իր ետին ձգած փառաղեղ անուն մը եւ անկորնչելի էջեր, վարպետ դրագէտը կը մտնէ դերեզման։»

Նախարարին ճառը խոր լռութեան մէջ ունկնդրուեցաւ։ Միայն կարեւոր կէտերու մէջ հանդիսականները «Շատ լաւ. շատ լաւ» կը մրմնջէին։ Պ. Պ. Ապէլ Հէրմանի ու Անթոլ Ֆրանսի ճառերն ալ ընդհանուր հաւանութեան արժանացան։ Այդ միջոցին ժողովուրդը չկրնալով լսել ճառերը, ուզեց ներս մտնել, բայց թող չտրուեցաւ։ Երբ Պ. Ա. Նաթալ Ֆրանս իր ճառին մէջ յիշեց «Կ'ամբաստանեմ» նամակը, չատեր «Կեցցէ՛ Ֆրանսա» գոչեցին։ Ատենաբանը երբ խօսքը աւարտեց, մեծ խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ։ Դագաղը մահարմի մը վրայ դրուեցաւ, որուն առջեւէն անցաւ թափօրը։ Դագաղը յետոյ առժամապէս դրուեցաւ նկուղի մը մէջ։ Պատգամաւորներու անցքին ատեն Բիքար եւ Տրէյֆիւսի գործին մասնակցողներէն չատերուն համար համակրական ընդհանուր արտայայտութիւններ եղան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 25 Սեպտեմբեր

| | | | |
|---|---|---

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանկ

Ապահովագրական ամէն կարելի գրութիւններեր կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաեէթ խան, Վօյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

579

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգու�ով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որ գեղեցուիկներէ կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ առանց կերպով ու հիմնապէս ուժգնելու համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԻՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ քանամոտքը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը. առանց հոգ մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ լաւ մը դեղեր կան, բայց սոնոք սամանքը խանգարելէ և մինչանքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բան չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԻՐԻ բոլորովին զերծ է այս անհեթութիւններէն։ անեռաբար սոնոք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտակցի մեթոդով պատրաստուած դեղը գտնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ելլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանգալ Սալօլէ Էմմիրին կը ծախուի մայրաքաղաքին և գաւառներու մեծ դեղագործներու ու դեղի մթերանոցներու։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն։ ԷՄՄԻՐԻ անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի եէ ի ճամի բաը Բ ազմ ակչի։ Սուլթան Համամ Մէկիքի, Լի օս, Պօն. էչիոնօ դեղի մթերան ց'երն ու Պանէկ Գ բաւ Քիւչիք՝ ան դեղատուն։

897 22—30

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գրամագլուխ 31 դեկ. 1898ին

162, 924, 140 ֆունտ

Ֆոնտի կամուս, ապահովագրութիւններ և լմ՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆունտ

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսական թոշակ, եւն.

362, 858, 507 ֆունտ

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆունտի գրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԷՐՍ եւ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանքոյ փողոց. Այուէմէի խան։

Մի՛ խորհիք ներքուստ լաւ վարձատրութիւն ունիք ըլլալ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա Մէյտանէքի խան։

ՁՂԱՑԻՆ ԷՔ

ԿՍՐԻԱՆԷՔ, ԹԻՏԻ ԲԺՇԿՈՒԻՀ

Ամենէն չնչին պատճառով շատ ան գամ ղղային հիւանդութեան կ'ենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով ան. փոյթ գտնուի ինքզինք դարմանել տալու հիւանդութիւնը ստիճանաբար կրկնուելու և մինչև իսկ ապագայ զաւակներուն կը փոխանցուի։ Լուսնոտները, և ուրիշ ղղային հիւանդութիւններ տառապողներ, կամ այն է որ իրենց ծնողքէն ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր սկսած ատեն կարեւորութիւն չտալով անոր, իրենց այսօրուան դժբախտ վիճակին հասած են։

Ղղային հիւանդութեանց ամէն տեսակին ալ չատով կը բժշկուի եթէ հիւանդը կանոնաւորաբար գործածէ ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԲԻՏԸ ԲԻԼԷԼՕ անուն ալիսարկհաշակ դեղը։

Այս դեղը անմիջապէս կը հանդարտեցնէ ջիղերն և ղղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը արագ և վերջնականապէս կը բուժուին եթէ կարճ ժամանակ կրնայ գործածուիլ առանց բնութեան կարգ անցնելու և ազդեցութիւնը կորսնցնելու։ Ան քանութիւնը, ցնաշրջիկութիւնը, կէս գլխու ցաւը, անդամալուծութիւնը, խեղդութիւնը, մոռացկոտութիւնը, խօսելու անկարողութիւնը, ցասկոտութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, ղղային հաղը, սրտի բարախումը, մարեիքը, սրագմտը, մղձաւանջը, կանանց սովորական անկանոնութիւնը, գիւտարդաչառնութիւնն ու ղղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը ըստ բժշկուի ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԲ ՏԸ ԲԻԼԷԼՕ գործածելով։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի ամէն մեծ դեղագործներու և դեղի մթերանոցներու մէջ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ ՊԱՐՏԻՐ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի կայս. Իրատէով թողեալ հասոյթք

ԻԱ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ – ՕԳՈՍՏՈՍ 1902

ՏՈՒՐՔԵՐ	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՑԹՆԵՐ Դաւառային վարչութեան ծախքերը զեղչելի եղեր									
	1902 Օգոստոս ի հասոյթներ			1901 Օգոստոսի Հասոյթներ			Գումար 1902 Օգոստ. 31է		Գումար 1901 Օգոստ. 31է	
	Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
Ծխախոտ (յատամնոսներ. զանծում) Աղ										
Դրոշմաթուղթ	109,614	74		191,403	33		617,137	06	716,445	55
Ոգելից ըմպելիք										
Գինարան										
Մետաքս										
Հասոյթք Ռէգիէին	—	—	—	—	—		375,000	—	375,000	—
Ծխախոտի վերաբերեալ հասոյթներ: Հարկ Պուկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդքն	17,171	34	—	7,500	—		108,261	—	45,00	—
Ծխախոտ (մենաշնորհ) Էմիրի շահուց մասնակցում.		—					—			
Ճաւելուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատուն վրայ փոխանակագրէ գոյացեալիք 130,000 Օսմ. լիրայով Արեւ. Բուլգարիի տրին. հարկէն	—	—	—	—	—		—		23,245	—
Թէսալիի տուրք. Մաքսատուն փինկզր. վճրի.	—	—	—	—	—		—		—	—
Սերբիոյ, Խարտատի, Գուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք										
Համագումար	126,785	68	—	108,903	33		1100,98	06	1062690	55
ԴՈՒՄԱՐ Լի										
Նախորդ ամսուան վերջը										
Հոսանք տարեշրջանի վերջը										
Ընդհ. համագումար										

	Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
1890 տարի 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4% պարտատէրերու առ հաշիւ վճարուած գումարներ: Գոնսոլիտէ պարտքին եւ Արեւելեան երկաթուղիներու պարտատէրերուն տոկսին. հմր. եւ. Կ. Պոլիս վճարուած գումարներ:	215,250	—	215,250	—
Կեղ. Վարչ. Հեան ծախք:	464,015	—	473,415	—
Օսմ. Կայս, Գանձան եւ Հանրային Պարտքի կեղ. մնացուկը պահուած գումարներ:	298,862	—	63,172	87
	79,914	16	77,860	72
	57,64	10	67,008	04
	1,100,308	03	1,062,690	55

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին

Նախագահ Լ. ՊԷՐԺԷ

Խորհրդական Պատուիրակ Օ ՀԱՄՏԻ

Կ. Պոլիս, 23/6 Հոկտեմբեր 1902

ՏՈՔԹ, ՆԻՔՕԼԱ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԽՆԴՆԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Հիւանդներ կ'ը դուրի ու կը դարմանէ իր մասնաւոր դարմանատան մէջ Ղալաթիա, Քրամվայի վրայ, Սանթրգ-լար հաստէսի, Գարագո՛ զ օթէլին դիմաց լամգամ՝ին խանուքին վրայ, թիւ 97, ուր կը գտնուի ամէն օր առտուան ժամ 3էն մինչեւ իրիկուան 11։ Ջերմամիզութիւնը (պէլ սոլոզլուղը) թէ՛ նոր սկսած եւ թէ հինաւուրց մնացած եւ ա՛նկ ծագում առած հի ա՛զդ թիւնները ինչպէս դեղուարամիզութիւնը, յաճախամիզութիւնը. ամորձիքներու ուռեցքը. մի զանգի նեղ՝ալը, եւայն, եւայն կ դարմանէ բոլորովին նոր մեթոդով առանց քաւ զգացնելու եւ քիչ ժամանակի մէջ։ Ան՝ նք որ կ՝ թերեւանան առողջանալ նոք ալ կրնան վճարել այցելութիւնը։

Տոքթ. Կալինոս կատարեալ յաջող, թեամբ կը բուժէ նաեւ մարդի հիւանդութիւնները։ Անոնք որ այս կարգի հիւանդող թիւններու ենթակայ են եւ յուսահատած թողնուն դիմեն յ՝ չեալ թէ չկին ապահովապէս գոհ պիտի մնան։

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տառնց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք եաՏՕսի նման զգուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են. փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասքէտանի գրուքեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և լաւ դիւրու կը խմուի։ Ազդեցութիւնն անմիջական։ ՎԻԼԼԱԲԱՊՐԱՆ ուրիշ, ուժգնական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱԲԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Գնդուքներ, գլխուցաւ և սոսմանքի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաբապրան խմեն, կ'ազատին գնդուքներէն և անոր կեանքէ հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղագործներու և դեղավաճառատուներու մէջ։ 504

ԳԱՐԹԷՕՐ Բ. ԱՐԱԳԵԶԻ

Մանօր ասամնաբոյժ Բարիզի

Ի ՍԻՔԻ ՊԸ ԲԷՔ Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 է Թ.), Բ. և Ուրբ կէս օրէն առաջ Մեքանէ՝ի գեղարուեստ Նաստուա։ Նշանակի օրերը ժամագրութեամբ։

Ազգատոց Նոթ 490

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆՍՈՒՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամական հրամանագրով արտօնուած 1853 տարի. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Էրլիի Վիքթորիան Դիմանիոյ ամէն՝ հզօր Ընկերութիւնն է

Կապանագր. դրամ Քր. 967,321,496

Ցաեեսեթ դրամ Քր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք օժիտ, տարեկան, ցկեանս թոշակ, եւն

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Խոշորագոյն ապահովագրութիւն ընդունող ընկերութիւն մը

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը կամ ազգի ու որբերու համար օժիտ մը. որպէս նոյնպէս փոքր վճարումներով։ (մինչեւ պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն ոգեղենաւի, երեկ թուղթի թիւնեղի ևն. ապահովագրելու համար դիմեցէք Ֆ. Հիլլ ԷՆՐԻՋՕՏ

Թիւ 23—24, Գիւլիւք Մէյտէք խան, Ղալաթիա 877

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ պատասխանատու պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ը՝դդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սեռոյցէ խորտակուելէ՝ դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած 10,666,667 ֆ.

Սը-յնատ. ութեան գումար 12,000,000 »

Ապահովագրութիւններուն վճարուած գումար 249,400,000 »

1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագին ու տոկոս 54,000,000 »

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Ա. ՀԻՐՇ՚ԻՆԶ

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ԲԷՌԲԷՆ

Ընդհանրապես մանրամասնութիւններուն համար, դիմել Ղալաթիա, քարափն վրայ, հնամ քարտուղարը գործակալութեան գրասենեակը։ 524

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէօբա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանկ	114 միլիոն ֆրանկ	461, 3, 390 ֆրանկ

Այդ ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և ամրութեան գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժին մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթեւ թոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գլխաւոր գործակալ Պոլիս Գալաթիոյ խան, Ընկերութեան մասին դիմել Օ. Մ. Կայս. Պատգամի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար ՈՐԴԻՔ ՇԻՍՄԻ ՊԱՐԱՆՈՒՆ

747 29—53

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻ ԿԱՐԳԸ ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Այդ դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժէթուղթեր՝ իրենց գիներն համեմատութեամբ՝ ամսական 20 դրչ.էն մինչեւ 100 դրչ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած փափկանութեանց թիւերը նայելու, և յանուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժէթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեան մասնակցելու իրաւունք ունենալով. շահած ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժէթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 դրչ ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներն շնորհիւ, յաջողիկապէս արժէթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահաբերիր մըն է։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական ապաւնով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերաճոյակ ճամբու

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պանանցելու է հեռեւեալ անունը պարունակող պիտակով օիեար

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի դիտաւոր դեղավաճառներու և դեղագործներու մօտ։ 387

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գօմս	1497	Կոզ	1011	Մալմս	724	Բոզարիս	186
Ալբերտ	3607	Գոնկոս	2906	Կրուանս	1695	Մարէնկոս	2273	Սարգեն	1113
Անտելս	1541	Գրբոս	895	Հիրս	775	Մարդելլս	3709	Ցիրիս	1735
Ազիսզաս	2377	Տիտս	4311	Հիտալիս	1381	Միքատս	3557	Միլվիս	1193
Գասանս	1822	Տօմինս	937	Հինաու	3726	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Գօրօտինս	1264	Տուրս	2383	Հորատիս	3600	Մօնդէպելլս	1735	Թասուս	1326
Գրամս	1076	Տրարս	1713	Հումպէրտ	593	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրինս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Բօրիս	3827
Գրֆֆիալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Սեիս	4100	Թրէլէտս	1470
Դէլրս	1671	Էլտորատս	1820	Ցիլնս	1080	ԻնՍարիս	4036	Թորբիտս	487
Դարիրս	1337	Էրազս	1841	Ֆրէսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլքլինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Դազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆրամս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բրայիս	2229	Վօլթուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4382	Լէրանդս	2272	Բրինսլատս	1668	Եէտս	1850
Գրիս	2697	Կալիլէս	3069	Լիվերմս	1643	Բօլլս	1613	Զէրս	1200
Գօլդատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բոմէս	1789		

Տիսս չոգենաւը նաւատեսիս Բիքրլին, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած պարզ ֆ և Օսեսա ուղղեւորած է։

Քօնկս չոգենաւը, նաւապետ Ճոնս, ընդհանուր վաճառք վ Հալէն հոս կը սպասուի ամսոյս 15ին։

Օրքիլս չոգենաւը, նաւապետ Ճոնսրն ընդհանուր վաճառքով Հալէն պիտի մեկնի ամսոյս 17ին ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՏ

Թիւ 23—24, Գիւլիւք Մէյտէք խան, Ղալաթիա

COMP. RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան նրբեւեկութիւններ

Գշ. 24/7 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէ։

Գշ. 25/3 Իզմիր, Բիրէ. Ադրիանոպոլիս. ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հասնելով Լերանանդրիայէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա. Պէրութ, Թարապուլուս-Շամ։

Եշ. 26/9 Սէվաստապոլ ժամը 1ին միջօրէէն առաջ։

Ուր. 27/10 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Շբ. 28/11 Տարտանէլ, Սմիրնոյ, Սեյսանին, Իզմիր, Բիրա, Թարապուլուս-Շամ, Պէրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Ալեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Գ. Քուլ և Նովօ օսիսք

Տոմսեր ուղղակի Բաքուի համար։ Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գալաթայի Թ. փ Հանէ էֆէնտիին գրասենեակը։ 516 Թ. ԲԼԳՈՒԻ

ՖԻԼ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող տող.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ցլավիա	3500
Առմենեան	10500	Եմիրէրին	3500
Փէսորիան	10500	Արրաբ.բն	3000
Լանքասդրիան	9000	Այմէրիան	3500
Ցիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլսմանան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորմիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գաստրնիան	8000	Ալզաշիրն	2500
Դրրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ցալէրմիան	3700	Մինեռ	900
Վանտնիան	3700	Օրորոս	800
Ցլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ցապիան	3500		

Ապրանքի տերերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այստեղ փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԴԷՆ

Ղալաթիա, քարափին վրայ մաքսատան հին տեղը

600

ՔԻՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսը երեկ անգամ կը բերանին

Լիվերբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	18300	Պրիմանիա	5598
Մաքսոնիա	18900	Քանադոնիա	4841
Լուբանիա	12950	Վերլա	3229
Ֆամանիա	12950	Բավիա	2945
Սուրանիա	8345	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Միրրիա	2935
Եթրուրիա	8120	Ամաբրիա	2358
Սէրվիա	7392	Ալէքսը	2 91
Ուրանի	7269	Շերբուրկ	1614

Դիմել առ Ճ Վ ՈՒԻԹԼ և ԸՆԿ.

Ուիթլ խան

ՀԷՍՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31, Հէյմ Սդրիգ Լիվերբուլ

Գրասենեակ ՀԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ